

1.6.2023

**Sodankylän lukio**



# OPINTOJAKSOJEN KUVAUKSET



# Sisällys

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS .....	3
A1-ENGLANTI.....	5
B1-RUOTSI .....	7
RANSKA.....	9
SAKSA.....	14
SAAME .....	18
VENÄJÄ .....	25
MATEMATIIKKA .....	29
Matematiikka, pitkä .....	30
Matematiikka, lyhyt.....	32
BIOLOGIA.....	34
MAANTIEDE .....	35
FYSIIKKA.....	36
KEMIA .....	37
USKONTO, EVL.....	39
ELÄMÄNKATSOMUSTIETO .....	41
FILOSOFIA .....	42
PSYKOLOGIA .....	43
TERVEYSTIETO .....	45
HISTORIA .....	46
YHTEISKUNTAOPPI .....	50
OPINTO-OHJAUS.....	53
KUVATAIDE .....	55
MUSIIKKI .....	56
LIIKUNTA.....	57
TEMAATTISET OPINNOT .....	60
LUKIODIPLOMIT.....	62
KORKEAKOULUJEN ORIENTAATIOKURSSIT .....	63
URHEILUVALMENNUS .....	63
SOVELTAVAT OPINNOT .....	63

# OPINTOJAKSOJEN KUVAUKSET

(Valtakunnalliset ja koulukohtaiset valinnaiset punaisella)

## ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus on monipuolinen tieto-, taito- ja taideaine. Äidinkieli on ajattelun ja tunteiden ilmaisemisen kieli ja osa ihmisen identiteettiä. Hyvästä äidinkielen taidosta on hyötyä kaikkialla: opiskelussa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Kirjallisuus taas auttaa meitä maailman hahmottamisessa, itsemme tuntemisessa sekä liittämään meidät kulttuuriin ja historiaan. Äidinkielessä ja kirjallisuudessa kouliintuvat lukemisen, kirjoittamisen ja vuorovaikutuksen taidot ovat tärkeitä ja niitä arvostetaan - pyrkiä mille alalle tahansa.

Jatko-opinnoissa äidinkielen ja kirjallisuuden taidot kertovat opiskelutaidoista, minkä vuoksi sen yo-arvosana otetaan aina huomioon, kun korkeakoulut valitsevat opiskelijoita arvosanojen perusteella. Lisäksi hyvä kirjoittamisen ja lukemisen taito auttavat menestymään pääsykokeissa.

### ÄI1ÄI2ÄI3 Tekstit, kieli ja vuorovaikutus, 4 op

Lukio-opinnot aloittavassa opintojaksossa käydään läpi perusasiat teksteistä, kielestä, vuorovaikutuksesta, lukemisesta ja kirjoittamisesta. Lukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja ilmaisutapoja monipuolistetaan ja harjoitellaan kykyä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Tarkkaillaan ja kehitetään omia taitoja kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana. Opitaan, miten kieli rakentaa merkityksiä, miten kieli vaihtelee ja mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

### ÄI4 Kirjallisuuden lajit ja tulkinta, 2 op

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kertomakirjallisuudesta, runoudesta ja näytelmästä syvenee. Luetaan novelleja, runoja ja draamaa. Opiskelija kehittyy kaunokirjallisten tekstien tulkitsijana ja toivottavasti löytää kaunokirjallisuutta, josta voi nauttia. Tarkastellaan kertomuksia ja kertomuksellisuutta myös media- ja tietoteksteissä. Opitaan näkemään kielen taiteellinen tehtävä ja kirjallisuuden kulttuurinen merkitys.

### ÄI5ÄI7 Kieli ja vaikuttaminen, 3 op

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja. Opintojaksossa käsitellään sananvapautta, mediakritiikkiä, argumentaatio- ja retorisia keinoja, lähdekritiikkiä ja tekijänoikeuksia. Opintojaksossa laaditaan ja esitetään puheenvuoro.

### ÄI6ÄI8 Kirjallisuushistoria ja kirjoittaminen, 3 op

Opintojaksossa tarkastellaan eri-ikäistä kirjallisuutta julkaisukontekstissaan ja nykylukijan silmin. Tutustutaan maailmankirjallisuuden ja Suomen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin. Lisäksi syvennetään erilaisia kirjoitusprosessin hallinnan taitoja.

### **ÄI9 Puheviestintä, 2 op**

Opintojaksossa syvennetään ja monipuolistetaan puhe- ja vuorovaikutustaitoja ja niihin liittyviä tietoja sekä kehitetään kykyä ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintää erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opitaan arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmisuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen - PUHVI-kokeeseen.

### **ÄI10 Kirjoitustaitojen kertaus, 2 op**

Opintojaksossa syvennetään taitoja tuottaa erityisesti asiatyylisiä, pohtivia, kantaa ottavia ja näkökulmia avaavia laajoja aineistopohjaisia tekstejä eli harjoitellaan ylioppilaskokeen kirjoitustaidon tehtävää varten. Opintojaksossa käsitellään ajankohtaisia kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheita.

### **ÄI11 Lukutaitojen kertaus, 2 op**

Opintojaksossa syvennetään ja monipuolistetaan taitoja eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Opiskelijan kriittinen ja kulttuurinen lukutaito kouluiintuu ylioppilaskokeen lukutaidon vastauksia varten. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puheen että kirjoittaen.

### **OÄI12 Kielioppia ja kielenhuoltoa, 2 op**

Opintojaksossa perehdytään suomen kielen oikeinkirjoitukseen ja keskeisiin kielenhuollon sääntöihin. Opintojaksosta on hyötyä kaikille opiskelijoille kaikissa kirjallisissa töissä. Opintojakso on hyvää oikeakielisyyshuoltoa lukiotaan aloittavalle, mutta myös sopivaa preppausta ylioppilaskirjoituksiin valmistautuvalle abiturientille.

### **OÄI13 Tukea kirjoittamiseen, 2 op**

Opintojaksossa vahvistetaan taitoa suunnitella, tuottaa, muokata ja viimeistellä kirjoitelmia. Opitaan, että kirjoittaminen on prosessi, ja harjoitellaan erilaisten asiatekstien kirjoittamista.

### **OÄI14 Sanataide, 2 op**

Opintojakso on tarkoitettu kaunokirjallisten tekstien kirjoittamisesta kiinnostuneille tai kirjoittamista harrastaville. Se on tarkoitettu myös niille, jotka haluavat kirjoittaa kiinnostavia ja tehokkaita tekstejä ja monipuolistaa kirjallisen ilmaisun taitojaan. Kurssilla tehdään erilaisia luovan kirjoittamisen harjoituksia.

### **OÄI15 Lukeminen harrastuksena, 2 op**

Opintojakso suoritetaan kokonaan itsenäisesti lukiovuosien aikana. Opiskelija valitsee kirjallisuuslistasta 20 kaunokirjallista teosta, lukee ne ja tekee kustakin teoksesta tehtävän. Kurssin suorittamisen voi aloittaa ensimmäisenä opintovuotena. Kurssista kiinnostuneet ilmoittautuvat äidinkielen opettajalle.

## **OÄI16 Nykykirjallisuus, 2 op**

Opintojaksossa perehdytään moderniin ja postmoderniin 1900-luvun lopun maailmankirjallisuuteen ja luodaan katsaus uusimpaan kansainväliseen ja kotimaiseen nykykirjallisuuteen. Oppilaiden kiinnostuksen kohteita voidaan painottaa. Opintojakso vahvistaa nykykulttuurin ja -kirjallisuuden tuntemusta, kirjallisuuden analysointitaitoja sekä kirjallisuudesta keskustelemisen taitoa.

## **OÄI17 Kotimaiset klassikot, 2 op**

Opintojakso tutustuttaa opiskelijan suomalaisen kirjallisuuden suurimpiin klassikoihin. Opintojaksossa voidaan opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan keskittyä yhteen, kahteen tai kaikkiin kolmeen klassikkoon. Teoksia käsitellään esimerkiksi keskustelemalla, kirjoittamalla, tekemällä esitelmiä, dramatisoimalla tai muilla keinoin.

## **OÄI18 – OÄI20 Muualla suoritettuja äidinkielen opintoja, 2 op**

Muualla suoritettut äidinkielen opinnot ovat esimerkiksi kesälukiossa, kansanopistoissa, kansalaisopistossa tai korkeakouluissa suoritettuja opintoja, jotka sisällöltään kytkeytyvät tiiviisti lukion suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen ja vastaavat laajuudeltaan 2 opintopisteen lukio-opintoja.

## **A1-ENGLANTI**

### **ENA1RUB1 Minä kieltenopiskelijana, 2 op (ENA1 1 op + RUB11 1 op)**

Opintojaksossa kerrataan peruskoulusta tuttuja englannin ja ruotsin kielen asioita, kuten viestinnällisiä tilanteita, sanastoa ja rakenteita käyttäen monipuolisia opetusmenetelmiä ja -välineitä. Lisäksi tutustutaan eri tekstityyppeihin, monikielisyyskäsitteeseen sekä kielten välisiin suhteisiin. Opintojaksossa tutkitaan ja kehitetään omia oppimis-, opiskelu- ja vuorovaikutustaitoja sekä aloitetaan kieliprofiilin laatiminen. Tavoitteena on, että opiskelija löytäisi ja vahvistaisi itsellensä sopivimpia ja omaa hyvinvointiaan ja jaksamistaan edistäviä kieltenopiskelutapoja.

### **ENA2 Englanti globaalina kielenä, 3 op**

Opintojakson aikana kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin kielen opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi sekä kielellisen itsetunnon vahvistamiseksi. Pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Opintojakson aikana tutustutaan monipuolisesti erilaisiin opiskeluteknikoihin, opetellaan käyttämään tieto- ja viestintäteknikkaa opiskelun apuna sekä käytetään myös sähköisiä oppimateriaaleja. Pyritään myös tekemään yhteistyötä ulkopuolisten tahojen, paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa, sekä tehdään mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä.

### **ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op**

Opintojaksossa opetellaan tulkitsemaan ja tuottamaan erilaisia tekstejä kulttuuriaiheista ja kulttuuri-ilmiöistä. Tarkastellaan omia kielenoppimiskokemuksia ja pyritään antamaan opiskelijalle keinoja käyttää näitä kokemuksia kehittyäkseen edelleen kielenoppijana. Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan jokin luova projekti tai työ.

### **ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op**

Opintojakson aikana kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin esille nouseviin ajankohdaisiin ilmiöihin ja niiden taustoihin. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä, sananvapautta ja vaikuttamismahdollisuuksia yhteiskunnassa. Harjoitellaan neuvottelutaitoja sekä arkisissa että institutionaalisissa tilanteissa. Tarkastellaan median roolia mielipiteiden ja asenteiden muokkaajana.

### **ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op**

Opintojakson aikana syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja pitäen mielessä lähdekriittisyys. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita ja kestävää tulevaisuutta rakentavia innovaatioita sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen kielenä. Opetellaan tunnistamaan tieteellisen tekstin piirteitä.

### **ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op**

Opintojakson aikana syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Pyritään antamaan opiskelijalle tietoja ja taitoja, jotka auttavat häntä rohkaistumaan englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työelämään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä muodollisemmissa asiayhteyksissä. Opintojakson aikana täydennetään myös 1. opintojaksossa aloitettua kieliprofiilia siten, että se vastaa paremmin opiskelijan tulevaisuuden tarpeita. Kiinnitetään huomiota itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallintaan.

Opintojakson aikana harjoitellaan englanninkielisen ansioluettelon tekemistä, työhakemusten kirjoittamista sekä työhaastatteluissa tarvittavia suullisen kielitaidon osa-alueita.

### **ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op**

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta. Opiskelija kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syyseuraussuhteiden analysoimiseksi sekä osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin. Opintojaksossa erityisen huomion kohteena ovat globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos. Opiskelija pohtii myös kestävää elämäntapaa omassa elinpiirissään. Tutustutaan myös kansainvälisten sopimusten ja sopimusneuvotteluiden kieleen. Jakson yhtenä painopistealueena on ratkaisukeskeisyys.

### **ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op**

Opintojakson aikana opiskelija syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä, vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan, harjoittelee dialogin rakentamista sekä taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja. Opintojakson aikana harjoitellaan myös suullisen esitelmän valmistelua ja tuottamista. Tutustutaan puhumisen eri piirteisiin sekä englannin kielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutuksesta puhetilanteisiin. Kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Opintojakson lopuksi suoritetaan valtakunnallinen suullisen kielitaidon koe, josta opiskelija saa erillisen todistuksen päättötodistuksen yhteydessä.

### **OENA9 Abikurssi, 2 op**

Opintojakson aikana valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen, kerrataan kieliopin keskeisiä sisältöjä opiskelijoiden tarpeista lähtien sekä harjoitellaan kuullunymmärtämistä, luetunymmärtämistä ja sanastoa opiskelijoiden tarpeista lähtien.

### **OENA10 Kirjoittaminen, 2 op**

Opintojakson aikana harjoitellaan erityyppisten kirjoitelmien kirjoittamista sekä kerrataan ja opetellaan kirjoittamisen kannalta keskeisiä rakenteita ja sanastoa.

### **OENA11 Englanninkielinen maailma, 2 op**

Opintojakson aikana tutustutaan opiskelijoita kiinnostaviin maihin, joissa englanti on virallinen kielenä. Tutustutaan kielen erityispiirteisiin kuten aksentteihin, kulttuuriin jne. Kursseilla käytetään tieto- ja viestintätekniikkaa mahdollisimman monipuolisesti hyödyksi ja tuotetaan esityksiä eri medioita hyväksikäyttäen. Pyritään tekemään yhteistyötä paikallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

## **B1-RUOTSI**

### **ENA1RUB1 Minä kielenopiskelijana, 2 op (ENA1 1 op + RUB1 1 op)**

Opintojaksossa kerrataan peruskoulusta tuttuja englannin ja ruotsin kielen asioita, kuten viestinnällisiä tilanteita, sanastoa ja rakenteita käyttäen monipuolisia opetusmenetelmiä ja -välineitä. Lisäksi tutustutaan eri tekstityyppisiin, monikielisyyden käsitteeseen sekä kielten välisiin suhteisiin. Opintojaksossa tutkitaan ja kehitetään omia oppimis-, opiskelu- ja vuorovaikutustaitoja sekä aloitetaan kieliprofiilin laatiminen. Tavoitteena on, että opiskelija löytäisi ja vahvistaisi itsellensä sopivimpia ja omaa hyvinvointiaan ja jaksamistaan edistäviä kielenopiskelutapoja.

## **RUB2 Arkielämän viestintää ja vuorovaikutusta, 3 op**

Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti erilaisia ruotsinkielisiä arkielämän keskustelutilanteita sekä opitaan arvostamaan omaa kielitaitoa tutuissa omaan elämään ja lähiympäristöön liittyvissä aihepiireissä. Vuorovaikutustilanteissa ruotsin kielen ääntäminen sekä keskustelu- että kuuntelutaidot kehittyvät. Opintojaksossa harjoitellaan ryhmässä toimimista, rakentavan palautteen antamista, vastaanottamista sekä oman osaamisen arviointia. Pohditaan lisäksi omaa ja yhteisöllistä hyvinvointia ja sen edistämisen keinoja.

## **RUB3 Kulttuuri ja mediat Pohjoismaissa, 2 op**

Opintojaksossa syvennetään tuntemusta suomenruotsalaisista, ruotsalaisista ja muista pohjoismaisista kulttuuri-ilmiöistä. Ymmärrys ruotsin kielen merkityksestä ja käyttökelpoisuudesta pohjoismaisessa yhteistyössä vahvistuu. Tutustutaan ruotsinkielisiin medioihin monipuolisesti. Opiskelija pääsee autenttisen mediasisällön avulla haastamaan oman osaamisensa rajoja. Harjoitellaan mm. ruotsinkielisten uutistekstien ymmärtämistä sekä ruotsinkielisten lähteiden hyödyntämistä tiedonhaussa lähdekritiikkiä unohtamatta. Opintojaksossa otetaan mahdollisuuksien mukaan käsiteltäväksi opiskelijoita kiinnostavia ajankohtaisia aiheita.

## **RUB4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma, 2 op**

Opintojaksossa harjaannutaan tulkitsemaan erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia. Sisällöissä pääpaino on ympäristömme kulttuurisessa moninaisuudessa, erilaisissa elinympäristöissä unohtamatta lappilaisen elinympäristön ja kulttuurin ominaispiirteitä. Oman kulttuuriperinnön tunteminen vahvistuu ja ymmärrys muita kulttuureja kohtaan lisääntyy. Huomioidaan myös yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta. Opintojaksossa harjoitellaan ohjatusti erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitoja aiheena mielipiteen ilmaisu, mikä on antaa eväitä aktiiviseen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

## **RUB5 Opiskelu- ja työelämä, 2 op**

Opintojaksossa käsitellään opiskelua, ammatteja ja työelämää opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä tulevaisuuden suunnitelmia. Opintojaksossa tavoitteena on rohkaistua ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskelun ja työelämän tilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Pohditaan tulevaisuuden suunnitelmia, elämäntähtäilyä ja elinikäisen oppimisen valmiuksia. Harjoitellaan opiskelu- ja työelämäsanastoa, vuorovaikutustilanteita sekä mm. ruotsinkielisen CV:n ja ruotsinkielisten hakemusten laatimista tulevaisuuden tarpeita varten. Kieliprofiilia täydennetään.

## **RUB6 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op**

Opintojaksossa käydään läpi monipuolisesti erilaisia vuorovaikutustilanteita. Tutustutaan dialogin rakenteeseen ja puhumisen eri piirteisiin. Tavoitteena on vankentaa puhumisen sujuvuutta ja tuottaa erilaisia suullisia esityksiä ennakkovalmistelun pohjalta. Opiskelija harjaantuu tiedostamaan oman suullisen osaamisen tason ja kehittämistarpeet. Aitoja ruotsinkielisiä kontakteja erilaisissa ympäristöissä pyritään tarjoamaan mahdollisuuksien mukaan. Opintojakson päätteeksi pidetään Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe, josta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.



### **RUB7 Kestävä elämäntapa, 2 op**

Opintojaksossa vahvistetaan ja syvennetään taitoja tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä monipuolisesti erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Pohditaan kestävästä kehityksestä ja kestävästä elämäntapaa erityisesti opiskelijan näkökulmasta. Laajennetaan sosiaalisen median tuntemusta, eettisyyttä, ja vastuullisuutta sekä sananvapautta käyttäen ruotsin kieltä. Tutustutaan kansallisen kielitutkinnon vaatimuksiin.

### **ORUB8 Kehity kirjoittajana, 2 op**

Opintojakson aikana kehitytään erilaisten tekstien kirjoittajana monipuolisen harjoittelun ja opintojen aikana annetun jatkuvan palautteen avulla. Opiskelija saa paitsi oman harjoittelun myös valmiiden tekstimallien kautta näkemystä ja kokemusta siitä, millainen on viestinnällisesti selkeä, sujuva, luonteva ja ansiokas teksti. Lisäksi harjaannutaan kirjoittamaan eripituisia tekstejä ja ymmärtämään aiheen monipuolisen käsittelyn sekä tehtävänannon noudattamisen merkitys. Tavoitteena on oppia luonnollinen ja eri viestintätilanteisiin sopiva sanasto, fraasisto, tyyli ja muu kielenkäyttö. Oikeakielisyttä harjoitellaan opiskelijoiden toiveiden ja kirjoitustehtävissä ilmenevien puutteiden perusteella. Tutustutaan aiempien vuosien ruotsin ylioppilaskirjoitusten kirjoitustehtävien aiheisiin, tyyliin ja otsikoihin.

### **ORUB9 Ruotsin kertausta abeille, 2 op**

Opintojaksossa vahvistetaan ja syvennetään lukio-opintojen aikana hankittuja ruotsin kielen tietoja ja taitoja monipuolisella harjoittelulla siten, että sisällöt rätätelöidään opiskelijoiden toiveiden mukaisiksi. Ruotsin kielen ylioppilaskokeeseen valmistaudutaan tutustumalla myös aikaisempiin kokeisiin ja ajankohtaisiin aiheisiin mm. ruotsinkielisen autenttisen digitaalisen materiaalin avulla. Harjoitellaan erilaisia ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä ja pohditaan niiden tekemiseen liittyviä huomioitavia asioita sekä vinkkejä. Opintojaksoon voidaan sisällyttää preliminääri, tarpeen vaatiessa myös hajautettuna.

## **RANSKA**

### **A2-RANSKA**

#### **RAA21RAA22 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen sekä kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op**

Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa ranskan kieltä käytetään mahdollisimman paljon. Kehitetään opiskelijan ranskan kielen eri osa-alueiden osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja. Lisäksi tarkastellaan ranskan kieltä globaaliensaamisen näkökulmasta.

Opintojaksolla asetetaan tavoitteita ranskan kielen opiskelulle ja laaditaan tai täydennetään kieliprofiilia ranskan kielen näkökulmasta. Lisäksi tutustutaan erilaisiin teksti- ja tyyliilajiin sekä erilaisten medioiden viestintätyyleihin. Vahvistetaan vuorovaikutusosaamista keskustellen. Opintojakson muita aiheita ovat monikielisyys voimavarana, kansainvälisyys arjessa, puhujien taustat ja statusvaikutukset, ranskan kielen äänneiden muodostuminen ja puheen tuottaminen sekä ranskan kielen variantit ja sukulaiskielet.

### **RAA23 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op**

Opintojaksolla syvennetään ranskan kielen kulttuurista ymmärrystä ja tarkastellaan sen kulttuurin kautta välittyviä arvoja ja merkityksiä. Tarkastellaan taiteiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle. Aiheita ovat lisäksi luova toiminta ja itseilmaisuus identiteetin rakentumisessa.

### **RAA24 Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op**

Opintojaksolla kehitetään ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja.

Opintojakson aiheita ovat vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa, ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo, yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus, neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset) ja median rooli asenteiden muokkaajana.

### **RAA25 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op**

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan tiedonhankintataitoja sekä tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan taitoja etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenvälisillä tavoilla.

Aiheina ovat opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat, erilaiset tulevaisuudenvisiot, kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia, yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys ja esimerkkejä tieteellisistä teksteistä.

### **RAA26 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op**

Tavoitteena opintojaksolla on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Aiheina ovat jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus, kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten, kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina, itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta.

### **RAA27 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op**

Opintojaksolla käsitellään globaaleja ympäristökysymyksiä ja kestävää elämäntapaa sekä lisäksi valmistetaan opiskelijaa maailmankansalaiseksi.

Opintojakson aiheina ovat globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos, kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä, esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista ja ratkaisukeskeisyys.

### **RAA28 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op**

Opintojaksolla harjaannutetaan opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa ja tarjotaan välineitä suullisen kielitaidon kehittämiseen. Lisäksi harjoitellaan toisen huomioonottamista ja arvostamista.

Aiheita ovat puhumisen eri piirteet, kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin, dialogisuus, jo aiemmin käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

## **ORAA29 Ranskan kertauskurssi, 2 op**

Opintojakso on suunnattu erityisesti ranskan kielen pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille. Opintojaksolla kerrataan asioita opiskelijoiden toiveet huomioiden.

Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä, vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa, vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa, harjoitellaan kirjallista tuottamista ja harjaannutetaan suullista kielitaitoa.

## **B2-RANSKA**

### **RAB21 Elämän tärkeitä asioita, 2 op**

Opintojakso ohjaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys ranskan kielen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä sen opinnoissa. Kiinnitetään huomiota B2- oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen. Opintojaksolla käsitellään sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa ja tavanomaisia asiointitilanteita. Muita aiheita ovat vapaa-ajan vietto ja harrastukset sekä koulu.

### **RAB22 Monenlaista elämää, 2 op**

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa hyödyntämään ranskan kieltä tiedonhankinnan välineenä. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä. Aiheina ovat ranskan kielen maantieteellinen levinneisyys ja variantit, Suomi ranskan kielen näkökulmasta, arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailu.

### **RAB23 Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op**

Opintojaksolla tarjotaan opiskelijoille välineitä ilmaista ranskan kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Aiheita ovat hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

### **RAB24 Kulttuuri, 2 op**

Opintojakso ohjaa opiskelijaa ranskan kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään ranskan kieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Käsitellään eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta ja ajankohtaisia kulttuuriaiheita opiskelijoiden mielenkiinnonkohteet huomioiden.

### **RAB25 Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op**

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan itsetuntoa ranskankielenkäyttäjänä. Tarjotaan mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella ranskan kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Aiheita ovat opiskelu koulussa, mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä sekä tulevaisuudensuunnitelmat.

### **RAB26 Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op**

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa oman kielitaitonsa mukaisesti erilaisten ajankohtaisten tekstien pariin. Lisäksi syvennetään taitoa tuottaa ranskan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Käsitlemme ajankohtaisia asioita ranskankielisissä medioissa. Aiheena on myös lähdekritiikki.

### **RAB27 Yhteinen maapallomme, 2 op**

Opintojakso auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja.

Aiheina ovat erilaiset asuinympäristöt ja kestävä elämäntapa.

### **RAB28 Kansainvälisyys ja kielitaito, 2 op**

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan taitoja, joiden avulla hän voi jatkaa osaamisensa omaehtoista kehittämistä. Opiskelijaa autetaan muodostamaan kokonaisnäkemys perustason ranskan kielen taidosta.

Aiheina ovat kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö, tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin sekä kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa.

### **ORAB29 Ranskan kertauskurssi, 2 op**

Opintojakso on suunnattu erityisesti ranskan lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille. Opintojaksolla kerrataan asioita opiskelijoiden toiveiden huomioiden.

Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä, vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa, vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa, harjoitellaan kirjallista tuottamista ja harjaannutetaan suullista kielitaitoa.

## **B3-RANSKA**

### **RAB31 Arjen viestintätilanteita, 2 op**

Opintojakso motivoi pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen ranskan kielen opiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Opintojakson aiheina ovat rutiininomaiset viestintätilanteet, keskeisimmät viestintästrategiat ja tavallisimmat kohteliaisuusilmaukset ranskan kielellä.

### **RAB32 Matkalla maailmalla, 2 op**

Opintojakso rohkaisee opiskelijaa käyttämään vähäistäkin ranskan kielen taitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Aihepiirit liittyvät omaan lähipiiriin ja arkeen, sosiaaliseen kanssakäymiseen ja tavanomaisimpiin asiointitilanteisiin.

### **RAB33 Elämän tärkeitä asioita, 2 op**

Opintojakso ohjaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä ranskan kielen opinnoissa.

Opintojaksolla harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteita ja tavanomaisimpia asiointitilanteita. Aiheet liittyvät vapaa-ajan viettoon, harrastuksiin ja kouluun.

### **RAB34 Monenlaista elämää, 2 op**

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa hyödyntämään ranskan kieltä tiedonhankintavälineenä. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Aiheita ovat kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit, Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta, arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua.

### **RAB35 Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op**

Opintojaksolla tarjotaan opiskelijalle välineitä ilmaista ranskan kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Aiheita ovat hyvinvointi, terveys ja eri elämänvaiheet.

### **RAB36 Kulttuuri, 2 op**

Opintojakso ohjaa opiskelijaa ranskan kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään ranskan kieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaihteita tutkiessa.

Käsitellään eri kulttuuriaihteita kieli- ja kulttuurialueelta ja ajankohtaisia kulttuuriaihteita opiskelijoiden mielenkiinnonkohteet huomioiden.

### **RAB37 Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op**

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan itsetuntoa ranskan kielen käyttäjänä. Tarjotaan mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella ranskan kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Aiheita ovat opiskelu koulussa, mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä sekä tulevaisuuden suunnitelmat.

### **RAB38 Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op**

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa oman kielitaitonsa mukaisesti erilaisten ajankohtaisten tekstien pariin. Lisäksi syvennetään taitoa tuottaa ranskan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Käsitlemme ajankohtaisia asioita ranskankielisissä medioissa. Aiheena on myös lähdekritiikki.

## **ORAB39 Ranskan kertauskurssi, 2 op**

Opintojakso on suunnattu erityisesti ranskan lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille. Opintojaksolla kerrataan asioita opiskelijoiden toiveet huomioiden.

Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä, vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa, vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa, harjoitellaan kirjallista tuottamista ja harjaannutetaan suullista kielitaitoa.

## **SAKSA**

### **A2-SAKSA**

#### **SAA21SAA22 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen sekä kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op**

Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa saksan kieltä käytetään mahdollisimman paljon. Kehitetään opiskelijan saksan kielen eri osa-alueiden osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja. Lisäksi tarkastellaan saksan kieltä globaaliosaamisen näkökulmasta.

Opintojaksolla asetetaan tavoitteita saksan kielen opiskelulle ja laaditaan tai täydennetään kieliprofiilia saksan kielen näkökulmasta. Lisäksi tutustutaan erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin sekä erilaisten medioiden viestintätyyleihin. Vahvistetaan vuorovaikutusosaamista keskustellen. Opintojakson muita aiheita ovat monikielisyys voimavarana, kansainvälisyys arjessa, puhujien taustat ja statusvaikutukset, saksan kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen sekä saksan kielen variantit ja sukulaiskielet.

#### **SAA23 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op**

Opintojaksolla syvennetään saksan kielen kulttuurista ymmärrystä ja tarkastellaan sen kulttuurin kautta välittyviä arvoja ja merkityksiä. Tarkastellaan taiteiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle. Aiheita ovat lisäksi luova toiminta ja itseilmaisuus identiteetin rakentumisessa.

#### **SAA24 Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op**

Opintojaksolla kehitetään ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Opintojakson aiheita ovat vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa, ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo, yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus, neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset) ja median rooli asenteiden muokkaajana.

#### **SAA25 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op**

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan tiedonhankintataitoja sekä tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan taitoja etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenvälisillä tavoilla. Aiheita ovat opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat, erilaiset tulevaisuudenvisiot, kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot, mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia, yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys ja esimerkit tieteellisistä teksteistä.

## **SAA26 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op**

Tavoitteena opintojaksolla on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Aiheina ovat jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus, kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten, kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina, itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta.

## **SAA27 Ympäristö ja kestävä elämäntapa. 2 op**

Opintojaksolla käsitellään globaaleja ympäristökysymyksiä ja kestävä elämäntapaa. Lisäksi valmistetaan opiskelijaa maailmankansalaiseksi. Opintojakson aiheita ovat globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos, kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä, esimerkit kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista ja ratkaisukeskeisyys.

## **SAA28 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op**

Opintojaksolla harjaannutetaan opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa ja tarjotaan välineitä suullisen kielitaidon kehittämiseen. Lisäksi harjoitellaan toisen huomioon ottamista ja arvostamista. Aiheita ovat puhumisen eri piirteet, kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin, dialogisuus, jo aiemmin käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

## **0SAA29 Saksan kertauskurssi, 2 op**

Opintojakso on suunnattu erityisesti saksan kielen pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille. Opintojaksolla asioita kerrataan opiskelijoiden toiveet huomioiden. Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä, vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa, vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa, harjoitellaan kirjallista tuottamista ja harjaannutetaan suullista kielitaitoa.

## **B2-SAKSA**

### **SAB21 Elämän tärkeitä asioita, 2 op**

Opintojakso ohjaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkömyksen saksan kielen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä sen opinnoissa. Kiinnitetään huomiota B2- oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen. Opintojaksolla käsitellään sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa ja tavanomaisia asiointitilanteita. Muita aiheita ovat vapaa-ajan vietto ja harrastukset sekä koulu.

### **SAB22 Monenlaista elämää, 2 op**

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa hyödyntämään saksan kieltä tiedonhankinnan välineenä. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä. Aiheina ovat saksan kielen maantieteellinen leviniisyys ja variantit, Suomi saksan kielen näkökulmasta, arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailu.

### **SAB23 Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op**

Opintojaksolla tarjotaan opiskelijoille välineitä ilmaista saksan kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Aiheita ovat hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

### **SAB24 Kulttuuri, 2 op**

Opintojakso ohjaa opiskelijaa saksan kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään saksan kieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Käsitellään eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta ja ajankohtaisia kulttuuriaiheita opiskelijoiden mielenkiinnon kohteet huomioiden.

### **SAB25 Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op**

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan itsetuntoa saksan kielen käyttäjänä. Tarjotaan mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella saksan kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Aiheita ovat opiskelu koulussa, mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä sekä tulevaisuudensuunnitelmat.

### **SAB26, Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op**

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa oman kielitaitonsa mukaisesti erilaisten ajankohtaisten tekstien pariin. Lisäksi syvennetään taitoa tuottaa saksan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Käsitellään ajankohtaisia asioita saksankielisissä medioissa. Aiheena on myös lähdekritiikki.

### **SAB27 Yhteinen maapallomme, 2 op**

Opintojakso auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta - ja tuottamistaitoja. Aiheena ovat erilaiset asuinympäristöt ja kestävä elämäntapa.

### **SAB28 Kansainvälisyys ja kielitaito, 2 op**

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan taitoja, joiden avulla hän voi jatkaa osaamisensa omaehtoista kehittämistä. Opiskelijaa autetaan muodostamaan kokonaisnäkemys perustason saksan kielen taidosta. Aiheina ovat kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö, tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin sekä kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa.

### **0SAB29 Saksan kertauskurssi, 2 op**

Opintojakso on suunnattu erityisesti saksan kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille. Opintojaksolla asioita kerrataan opiskelijoiden toiveet huomioiden. Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä, vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa, vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa, harjoitellaan kirjallista tuottamista. Harjaanutaan suullista kielitaitoa.



## **B3-SAKSA**

### **SAB31 Arjen viestintätilanteita, 2 op**

Opintojakso motivoi pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen saksan kielen opiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opintojakson aiheina ovat rutiininomaiset viestintätilanteet, keskeisimmät viestintästrategiat ja tavallisimmat kohteliaisuusilmaukset saksan kielellä.

### **SAB32 Matkalla maailmassa, 2 op**

Opintojakso rohkaisee opiskelijaa käyttämään vähäistäkin saksan kielen taitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi. Aihepiirit liittyvät omaan lähipiiriin ja arkeen, sosiaaliseen kanssakäymiseen ja tavanomaisimpiin asiointitilanteisiin.

### **SAB33 Elämän tärkeitä asioita, 2 op**

Opintojakso ohjaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkömyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä saksan kielen opinnoissa. Opintojaksolla harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteita ja tavanomaisimpia asiointitilanteita. Aiheet liittyvät vapaaajan viettoon, harrastuksiin ja kouluun.

### **SAB34 Monenlaista elämää, 2 op**

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa hyödyntämään saksan kieltä tiedonhankinnan välineenä. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä. Aiheita ovat kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit, suomi saksan kielellä opiskelun näkökulmasta, arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailu.

### **SAB35 Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op**

Opintojaksolla tarjotaan opiskelijoille välineitä ilmaista saksan kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Aiheita ovat hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

### **SAB36 Kulttuuri, 2 op**

Opintojakso ohjaa opiskelijaa saksan kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään saksan kieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Käsitellään eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta ja ajankohtaisia kulttuuriaiheita opiskelijoiden mielenkiinnon kohteet huomioiden.

### **SAB37 Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op**

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan itsetuntoa saksan kielen käyttäjänä. Tarjotaan mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella saksan kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Aiheita ovat opiskelu koulussa, mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä sekä tulevaisuudensuunnitelmat.

## **SAB38 Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op**

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa oman kielitaitonsa mukaisesti erilaisten ajankohtaisten tekstien pariin. Lisäksi syvennetään taitoa tuottaa saksan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Käsitellään ajankohtaisia asioita saksankielisissä medioissa. Aiheena on myös lähdekritiikki.

## **OSAB39 Saksan kertauskurssi, 2 op**

Opintojakso on suunnattu erityisesti saksan kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille. Opintojaksolla asioita kerrataan opiskelijoiden toiveet huomioiden. Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä, vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa, vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa, harjoitellaan kirjallista tuottamista. Harjannutetaan suullista kielitaitoa.

# **SAAME**

## **A2-SAAME**

### **SMA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op**

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Paikallinen lisäys; Oppilas tiedostaa saamen kielen taidon ja saamelaisen kulttuuriperinnön merkityksen.

Oppilas syventää käsitystä saamen kielen taidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Pohtii uhanalaisten - ja alkuperäiskielten asemaa.

### **SMA2 Saamen kieli maailmalla ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op**

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opiskelija tiedostaa saamen kielen taidon ja saamelaisen kulttuuriperinnön merkityksen.

### **SMA3 Saamen kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op**

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

#### **SMA4 Saamen kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op**

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

#### **SMA5 Kestävä tulevaisuus arktisella alueella, 2 op**

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opintojakson aihepiireinä ovat esimerkiksi ihmisen ja luonnon suhde, muuttuva elin - ja työympäristö sekä saamelaiset elinkeinot, kestävä elämäntapa ja tulevaisuudenvisiot.

Opintojaksolla syvennetään taitoa hakea tietoa sekä harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteisiin perustuvia näkökantoja.

#### **SMA6 Saamen kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op**

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin näkökulmasta. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentamista ja ryhmässä toimimista. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

## **SMA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op**

Opiskelija kehittyy pohjoissaamen kielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, pohjoismaisissa kuin koko pohjoiskalotialueen yhteisöissä.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamelaiset elinkeinot ja kestävä elämäntapa, kulttuurien tuntemus ja arktisen alueen ympäristön ja ilmaston muutokset.

## **SMA8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op**

Opiskelija kehittyy pohjoissaamen kielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, pohjoismaisissa kuin koko pohjoiskalotialueen yhteisöissä. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamen kielen suulliset ja kirjalliset kielenkäyttö- ja viestintätilanteet.

Pohjoismaainen saamelainen ja saamenkielinen TV- ja radiotoiminta.

## **OSMA9 Kertauskurssi, 2 op**

Aiheita käsitellään saamelaisten asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta. Aiheita voidaan käsitellä myös laajemmasta näkökulmasta aiheen mukaan niin, että opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Kullakin opintojaksolla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi. Opiskelijalla tulee olla jokaisella opintojaksolla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat opintojaksoittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla opintojaksoilla oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärässä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa.

Opetuksessa on otettava huomioon, että kaikille opiskelijoille saamen kieli ei ole varsinainen vieras kieli. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan oman toiminnan ja arvostuksen kulttuurisidonnaisuuksia. Opiskelijan opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella opintojaksolla. Häntä ohjataan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana ja käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia hänen oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Opintojaksolla kerrataan kielioppiasioita ja kielenhuoltoa tarpeen mukaan

Opiskelija syventää taitoa käyttää pohjoissaamen kieltä monipuolisesti.

Kurssilla valmistaudutaan erityisesti sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Kurssin aikana kerrataan ja vahvistetaan aiemmin opittua. Vankennetaan kuullun ja luetunymmärtämisen taitoja sekä harjaannutetaan kirjallista tuottamista.

## **B2-SAAME**

### **SMB21 Kohtaamisia saamelaisalueella, 2 op**

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan saamen kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja Opin-tojakson aihepiireinä ovat esimerkiksi ihmisen ja luonnon suhde, muuttuva elin - ja työympäristö sekä saamelaiset elinkeinot, kestävä elämäntapa ja tulevaisuudenvisiot. Kehittämisen kohteita, arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita saamen kielen A-oppimäärän opiskelulle ja etsitään autenttisia saamenkielisiä kielenkäyttöympäristöjä sekä keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan uhanalaisten ja alkuperäis-kielten asemaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyt-tötarpeisiin.

### **SMB22 Sápmi – Saamenmaa, 2 op**

Kurssilla painottuvat tekstien tulkintataidot. Aihepiireinä ovat muun muassa saamelaiset edustuselimet, järjestöt, saamelaisten asuma-alue, historia ja Saamenmaa.

### **SMB23 Arki ja hyvinvointi, 2 op**

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista kuuntelevana kielenkäyttä-jänä, joka ottaa huomioon viestintäkumppaninsa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin sekä saamelaiskulttuurin näkemykseen ihmisen ja luonnon hyvinvoinnin yhteydestä ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös tek-nologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

### **SMB24 Saamelainen kulttuuri, 2 op**

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan saamelaisalueen kulttuuri-ilmiöihin, ku-ten teatteriin, kirjallisuuteen, musiikkiin, kansanperinteeseen ja medioihin, ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

### **SMB25 Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op**

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen.

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

### **SMB26 Saamelainen luontotieto, 2 op**

Kielitaitoa harjoitellaan monipuolisesti. Kurssilla käsitellään ekologisesti, taloudellisesti, so-siaalisesti ja kulttuurisesti kestäväää elämäntapaa saamelais- ja arktisella alueella sekä saamelaisten luontosuhdetta ja elinoloja.

### **SMB27 Kestävä elämäntapa, 2 op**

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa ja tulkita saamen kieltä erilaisissa kirjallisissa vuoro-vaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä.

Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästä elämäntavasta arktisella alueella ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

### **SMB28 Kansainvälinen toiminta, 2 op**

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

### **OSMB29 Kertauskurssi, 2 op**

Kurssilla valmistaudutaan erityisesti sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Kurssin aikana kerrataan ja vahvistetaan aiemmin opittua. Vankennetaan kuullun ja luetunymmärtämisen taitoja sekä harjaannutetaan kirjallista tuottamista.

Keskeiset sisällöt;

Paikallinen lisäys • Saamelaisten historia • saamelaisen kulttuurin eri osa-alueet • pohjoissaamen kielen asema saamelaisalueella • opiskelijan suhde saamen kieleen • saamen kielen sanaston kartuttaminen

Aiheita käsitellään saamelaisten asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurinnäkökulmasta. Aiheita voidaan käsitellä myös laajemmasta näkökulmasta aiheen mukaan niin, että opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin.

Kullakin opintojaksolla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi. Opiskelijalla tulee olla jokaisella opintojaksolla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat opintojaksoittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla opintojaksoilla oppimäärän tavoitteidenmukaisesti.

## **B3-SAAME**

### **SMB31 Tutustutaan toisiimme ja saamen kieleen, 2 op**

Kaikilla opintojaksoilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö. Opintojaksoissa käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalitoimiston kautta. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Oppii tuntemaan saamen kielet ja niiden historian lyhyesti.

Opiskelija tiedostaa saamen kielen taidon ja saamelaisen kulttuuriperinnön merkityksen.

### **SMB32 Arki ja asiointitilanteet, 2 op**

Opintojaksoissa käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä oppimateriaalilautakunnan kautta.

Ajankohtaisia asioita käsitellään aihepiiristä riippuen esim. katsomalla saamenkielisiä uutislähetyksiä sekä lukemalla saamenkielisiä uutisia sähköisistä viestimistä ja sanomalehdistä. Jokaisella opintojaksolla seurataan ajankohtaisia paikallisia tapahtumia.

### **SMB33 Kohtaamia saamelaisalueella, 2 op**

Opintojaksolla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella. Saamen kielen oppimateriaalit tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

### **SMB34 Sápmi – Saamenmaa, 2 op**

Opintojaksoilla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella. Saamen kielen oppimateriaalit tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Paikallinen saamelainen perinnetietous.

### **SMB35 Arki ja hyvinvointi, 2 op**

Opintojaksoilla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella. Saamen kielen oppimateriaalit tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Ihmisen ja luonnon hyvinvointi, teknologian tuomat muutokset vuorovaikutuksessa ja hyvinvoinnissa.

### **SMB36 Saamelainen kulttuuri, 2 op**

Kaikilla opintojaksoilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö. Opintojaksoilla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä. Opintojakson suorittamista itsenäisesti ei suositella.

Oppii tuntemaan saamelaista teatteria, saamelaisen musiikin erityispiirteet, historia ja nykyaika.

Oppii tuntemaan saamelaisen ruokakulttuurin erityispiirteet.

Oppiaineen sisältöihin liittyvät sanat ja termit.

### **SMB37 Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op**

Kaikilla opintojaksoilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö. Opiskelijoita kannustetaan tekemään porotöitä ja vierailemaan poroerotuksissa. Opintojaksoilla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä. Opintojakson suorittamista itsenäisesti ei suositella.

Oppii ammattitermeihin ja työelämään liittyvää sanastoa.

### **SMB38 Saamelainen luonnontieto, 2 op**

Kaikilla opintojaksoilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö. Opintojaksoilla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain. Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalitoimiston kautta. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opiskelija saa valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävään kehitykseen liittyviä aiheita.

Oppii tuntemaan luonnon ja ihmisen suhdetta

Tutustuu muuttuvaan elinympäristöön ja alkuperäiskansoihin lyhyesti.

Oppii tuntemaan kahdeksan vuodenaikaa, ilmansuunnat ja sääilmiöt.

### **OSMB39 Kertauskurssi, 2 op**

Aiheita käsitellään saamelaisten asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta. Aiheita voidaan käsitellä myös laajemmasta näkökulmasta aiheen mukaan niin, että opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Kullakin opintojaksolla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi. Opiskelijalla tulee olla jokaisella opintojaksolla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat opintojaksoittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla opintojaksoilla oppimäärän tavoitteiden mukaisesti.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kurssilla valmistaudutaan erityisesti sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Kurssin aikana kerrataan ja vahvistetaan aiemmin opittua. Vankennetaan kuullun ja luetunymmärtämisen taitoja sekä harjaannutetaan kirjallista tuottamista.



# VENÄJÄ

## A2-VENÄJÄ

### **VEA21VEA22 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetti, kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op**

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita kohdekielen opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi sekä autenttisia kohdekielisiä kielenkäyttöympäristöjä. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta ja kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

### **VEA23 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op**

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, kohdekieliset mediat sekä luova toiminta.

### **VEA24 Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op**

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta kohdekielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

### **VEA25 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op**

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakeamalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutetaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmasta. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

### **VEA26 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op**

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämäänsä astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

### **VEA27 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op**

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa kohdekieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovai-  
kutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fik-  
tiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä.  
Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, talou-  
dellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen  
huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

### **VEA28 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op**

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja ra-  
kentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edel-  
lyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitel-  
tyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

### **OVEA29 Kertauskurssi, 2 op**

Kurssilla valmistaudutaan erityisesti sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Kurssin aikana kerra-  
taan ja vahvistetaan aiemmin opittua. Vankennetaan kuullun ja luetunymmärtämisen tai-  
toja sekä harjaannutetaan kirjallista tuottamista.

## **B2-VENÄJÄ**

### **VEB21 Elämän tärkeitä asioita, 2 op**

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

### **VEB22 Monenlaista elämää, 2 op**

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

### **VEB23 Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op**

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

### **VEB24 Kulttuuri, 2 op**

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

### **VEB25 Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op**

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

### **VEB26 Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op**

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

### **VEB27 Yhteinen maapallomme, 2 op**

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

## **VEB28 Kansainvälisyys ja kielitaito, 2 op**

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

## **OVEB29, Kertauskurssi, 2 op**

Kurssilla valmistaudutaan erityisesti sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Kurssin aikana kerrataan ja vahvistetaan aiemmin opittua. Vankennetaan kuullun ja luetunymmärtämisen taitoja sekä harjaannutetaan kirjallista tuottamista.

# **B3-VENÄJÄ**

## **VEB31 Arjen viestintätilanteet, 2 op**

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

## **VEB32 Matkalla maailmassa, 2 op**

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

## **VEB33 Elämän tärkeitä asioita, 2 op**

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

## **VEB34 Monenlaista elämää, 2 op**

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

## **VEB35 Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op**

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

### **VEB36 Kulttuuri, 2 op**

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

### **VEB37 Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op**

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

### **VEB38 Yhteinen maapallomme, 2 op**

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

### **VEB39 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op**

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihekokonaisuuksista korostuu ”Monilukutaito ja mediat”.

### **OVEB310, Kertauskurssi, 2 op**

Kurssilla valmistaudutaan erityisesti sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Kurssin aikana kerrataan ja vahvistetaan aiemmin opittua; vankennetaan kuullun ja luetunymmärtämisen taitoja sekä harjaannutetaan kirjallista tuottamista.

## **MATEMATIIKKA**

Kun valitset oppimäärää, sinun on hyvä pohtia, minkä alan jatko-opintoihin aiot suunnata. Pitkästä matematiikasta on hyötyä opiskeltaessa lukion kemian ja fysiikan syventäviä kursseja. Pitkän matematiikan tiedot ja ylioppilaskokeen arvosana ovat tärkeitä pyrittäessä yliopistojen matematiikan, fysiikan, kemian, tekniikan ja lääketieteen koulutusohjelmiin. Lisäksi esimerkiksi kauppatieteiden opinnoissa talousmatematiikka ja psykologian, kasvatustieteiden ja yhteiskuntatieteiden opinnoissa tilastolliset tutkimusmenetelmät ovat tarpeellisia. Matematiikan taitoja, erityisesti kykyä ajatella loogisesti, tarvitaan monissa työtehtävissä ja ammateissa.

## **Matematiikka, kaikille yhteinen opintojakso**

### **MAY1 Luvut ja yhtälöt, 2 op**

Opintojaksossa keskitytään perusopetuksessa opiskeltujen sisältöjen kertaamiseen ja syventämiseen. Keskeisenä asiana on siirtyminen luvuista symbolien käyttöön. Tavoitteena on luoda ne opiskelutottumukset, joihin myöhempien opintojaksojen opiskelu perustuu. Tällä opintojaksolla otetaan käyttöön niitä ohjelmistoja, joita tullaan hyödyntämään myöhemmissä opinnoissa.

## **Matematiikka, pitkä**

### **MAA2 Funktiot ja yhtälöt, 3 op**

Opintojaksossa tutustutaan polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktioiden ominaisuuksiin ja niiden käyttöön ilmiöiden kuvaamisessa ja ongelmanratkaisussa. Tavoitteena on vahvistaa taitoja ratkaista yhtälöitä ja sieventää lausekkeita sekä harjoitella sähköistä vastaamista ja ohjelmistojen käyttöä.

### **MAA3 Geometria, 2op**

Opintojaksossa harjaannutaan muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita, ja ratkaisemaan geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa. Tasogeometriassa tutkitaan kolmioita, monikulmioita ja ympyröitä. Avaruusgeometriassa tutkittavia kappaleita ovat monitahokkaat, lieriöt, kartiot ja pallo. Yhtenä tavoitteena on osata käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

### **MAA4 Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op**

Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt, itseisarvoyhtälö, yhtälöryhmät, pisteen etäisyys suorasta ja vektoreiden perusominaisuudet. Lisäksi tutkitaan kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla. Opintojakson tavoitteena on ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille. Vektorilaskenta monipuolistaa geometrian menetelmiä ja tuo erilaista näkökulmaa geometristen ongelmien ratkaisemiseen.

### **MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op**

Opintojakso täydentää OMAA2-opintojaksolla tehtyjä tarkasteluja, kun tutustutaan sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuuksiin ja niiden käyttöön ilmiöiden kuvaamisessa ja ongelmanratkaisussa. Opintojakso antaa mahdollisuudet ohjelmistojen monipuoliseen käyttöön, mm. kuvaajien hahmottamisessa, mallintamisessa sekä yhtälöiden ratkaisemisessa.

### **MAA6 Derivaatta, 3 op**

Opintojakson keskeisenä päämääränä on ohjata opiskelijaa sisäistämään derivaatan käsite funktion muutosnopeuden mittana, hahmottamaan funktion ja sen derivaattafunktion

välinen yhteys sekä harjaannuttaa opiskelija käyttämään derivaattaa monipuolisesti funktioiden tutkimisessa sekä ääriarvo-ongelmien ratkaisemisessa. Opintojaksolla on tärkeä merkitys fysiikassa, kemiassa ja talousmatematiikassa.

### **MAA7 Integraalilaskenta, 2 op**

Opintojakson tavoitteena on sisäistää integraalilaskennan peruskäsitteet: integraalifunktio ja määrätty integraali, ja ymmärtää niiden välinen yhteys sekä tutustua joihinkin integraalilaskennan sovelluksiin. Opintojaksolla tutustutaan menetelmiin laskea määrättyjä integraaleja numeerisesti esimerkiksi suorakaidesäännön avulla.

### **MAA8, Tilastot ja todennäköisyys, 2 op**

Opintojaksossa perehdytään diskreetteihin tilastollisiin jakaumiin sekä todennäköisyyslaskennan laskusääntöihin. Keskeisiä sisältöjä ovat tilastollisen jakauman tunnusluvut, korrelaatiokerroin ja regressiokäyrä, klassinen ja tilastollinen todennäköisyys, permutaatiot ja kombinaatiot, todennäköisyyden laskusäännöt, binomijakauma sekä diskreetin todennäköisyysjakauman odotusarvo. Tilastot ovat tärkeä osa yleissivistystämme. Tämä opintojakso on hyödyllinen esimerkiksi niille opiskelijoille, jotka pyrkivät opiskelemaan psykologiaa, sillä psykologisten testien tekeminen ja tulkinta perustuvat tilastomatematiikkaan.

### **MAA9, Talousmatematiikka, 1 op**

Opintojaksossa harjoitellaan korko-, laina- ja talletuslaskuja. Lisäksi tutustutaan erilaisiin lukujonoihin, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi talletuslaskuissa. Tavoitteena on oppia sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset sekä osata hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä. OMAA9-opintojakso tukee yhteiskuntaopin opintoja.

### **MAA10 3D-geometria, 2 op**

Opintojaksossa täydennetään avaruusgeometrian sekä vektorilaskennan sisältöjä ja tutustutaan xyz-avaruuden suoriin, tasoihin ja pintoihin. Tavoitteena on syventää vektorilaskennan tuntemusta ja oppia käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa, vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä, tutustua kahden muuttujan funktioon ja osata käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

### **MAA11, Algoritmit ja lukuteoria, 2 op**

Opintojaksolla tutustutaan lukuteorian peruskäsitteisiin, alkulukujen ominaisuuksiin ja kokonaislukujen jaollisuuteen. Lisäksi opetellaan tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat, toteuttamaan yksinkertaisia algoritmeja ohjelmoimalla sekä perehdytään logiikan käsitteisiin. Opiskelijat tutustuvat esimerkiksi Python-ohjelmointiin.

### **MAA12, Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op**

Opintojaksossa syvennetään ja laajennetaan analyysiin liittyvien käsitteiden hallintaa ja menetelmiä. Tavoitteena on osata muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden

käänteisfunktioita, täydentää integraalilaskennan taitoja, perehtyä jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppia soveltamaan normaalijakaumaa. Lisäksi opetellaan käyttämään ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

### **OMAA13 Kertauskurssi, 2 op**

Opintojakso on tarkoitettu pitkän matematiikan ylioppilastutkintoon osallistuville kertavaksi kurssiksi. Kerrataan pitkän matematiikan keskeiset sisällöt ja ratkotaan vanhoja ylioppilastehtäviä.

## **Matematiikka, lyhyt**

### **MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op**

Opintojaksolla opiskelija harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii muodostamaan lausekkeitä ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua. Lisäksi tutustutaan erilaisiin lukujonoihin ja summiin sekä harjoitellaan ohjelmistojen käyttöä polynomifunktion tutkimisessa.

### **MAB3 Geometria, 2 op**

Opintojaksolla opiskelija harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista ja vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan. Tavoitteena on, että opiskelija osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen ja osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

### **MAB4 Matemaattisia malleja, 2 op**

Opintojaksolla harjaannutaan etsimään reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaamaan niitä matemaattisilla malleilla. Samalla tutustutaan lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleihin esimerkiksi taulukkolaskentaohjelman avulla ja tehdään ennusteita näiden mallien avulla.

### **MAB5 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op**

Opintojaksolla harjaannutaan käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja taulukkolaskennan avulla. Lisäksi perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin. Tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

### **MAB6MAB7 Talousmatematiikan alkeet, talousmatematiikka, 2 op**

Opintojaksolla tutustutaan lukujonoihin ja harjaannutaan käyttämään niiden kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa. Samalla syvennetään prosenttilaskennan taitoja, opitaan sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtämään niiden rajoitukset. Tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä.



Myös pitkän matematiikan opiskelijat voivat suorittaa tämän opintojakson alkuosan vahvistukseen yhteiskuntaopin taitojaan

### **MAB8 Matemaattinen analyysi, 2 op**

Opintojakso tutustuttaa lyhyen matematiikan opiskelijat derivaatan käsitteeseen. Tavoitteena on, että opiskelija osaa tutkia funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin, ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena ja osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla. Samalla harjaannutaan käyttämään ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

### **MAB9 Tilastolliset todennäköisyysjakaumat, 2 op**

Opintojaksolla tutustutaan normaali- ja binomijakaumaan matemaattisena mallina sekä vahvistetaan ja monipuolistetaan tilastojen käsittely- ja tutkimustaitoja ohjelmistojen avulla. Tavoitteena on, että opiskelija tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

### **OMAB10 Kertaus, 2 op**

Opintojakso on tarkoitettu lyhyen matematiikan ylioppilastutkintoon osallistuville kertavaksi kurssiksi. Kerrataan lyhyen matematiikan keskeiset sisällöt ja ratkotaan vanhoja ylioppilastehtäviä.

## BIOLOGIA

Lukion biologia syventää peruskoulussa saatua ymmärrystä luonnon toiminnasta ja vahvistaa opiskelijoiden ympäristötietoisuutta. Biologian opinnot lukiossa ovat pääsykokeiden pohjana pyrittäessä opiskelemaan biologiaa, maantiedettä ja lääketiedettä. Myös muihin luonnontieteen ja terveydenhuollon opintoihin pyrittäessä biologiasta on hyötyä. Biologiaa soveltavia aloja ovat esimerkiksi lääke- ja eläinlääketiede, farmasia, maa- ja metsätaloustieteet, elintarviketeollisuus, liikuntatieteet, biotekniikka sekä bioinformatiikka.

### **BI1 Elämä ja evoluutio, 2 op**

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Lisäksi tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

### **BI2BI3 Ympäristöekologia, 2 op**

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta.

### **BI4 Solu ja perinnöllisyys, 2 op**

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita.

### **BI5 Ihmisen biologia, 2 op**

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

### **BI6 Biotekniikka, 2 op**

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset.

### **OBI7 Biologian laborointi, 2 op**

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija oppii käyttämään biologiantutkimuksen perusmenetelmiä ja työvälineitä, sekä dokumentoimaan oman työnsä tulokset. Kurssin aikana voidaan perehtyä mm. mikroskoopin käyttöön, erilaisten eliöiden solujen rakenteeseen, eri

eliöiden anatomiaan ja solun kemiallisiin prosesseihin. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

### **OBI8 Biologian kertauskurssi, 2 op**

Kurssin tarkoituksena on valmistaa opiskelijoita biologian ylioppilaskirjoituksiin. Sen aikana käydään läpi kirjoitusten rakennetta, niiden tehtäviin vastaamista ja biologian keskeisiä sisältöjä opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden mukaisesti. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

## **MAANTIEDE**

Maantiede on yleishyödyllinen oppiaine nykyisessä globalisoituneessa maailmassa. Tieto muiden alueiden tavoista, geologiasta, kulttuurista ja elinoloista on tärkeää esimerkiksi aloilla, joissa työskennellään eri kulttuurien edustajien kanssa. Maantiedettä voi opiskella geotieteiden ja maantieteen laitoksella useissa yliopistoissa. Maantieteilijä voi työllistyä esimerkiksi ympäristön suojeluun, kaivosalalle, matkailualalle, tutkimus- ja suunnittelu-tehtäviin, tiedostusvälineisiin sekä erilaisiin kehitysmaatehtäviin.

### **GE1 Maailma muutoksessa, 2 op**

Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoida sekä sopeutua erilaisiin riskeihin.

### **GE2 Sininen planeetta, 2 op**

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä.

### **GE3 Yhteinen maailma, 2 op**

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Kurssi perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

## **GE4 Geomedia, 2 op**

Kurssi perehdyttää aiemmillä kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehiystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

## **OGE5 Maantieteen kertauskurssi, 2 op**

Kurssin tarkoituksena on valmistaa opiskelijoita maantieteen ylioppilaskirjoituksiin. Sen aikana käydään läpi kirjoitusten rakennetta, niiden tehtäviin vastaamista ja maantieteen keskeisiä sisältöjä opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden mukaisesti. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

## **FYSIIKKA**

Fysiikka on kokemusperäinen luonnontiede, jossa on tarkoitus ymmärtää ja selittää luonnon perusrakennetta ja –ilmiöitä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla, kuten geologia, tekniikka, lääketiede ja biologia. Fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Jatko-opinnoissa sinua saattavat kiinnostaa esim. avaruus ja siihen liittyvä teknologia, meteorologia, tulevaisuuden energia- ja ympäristöratkaisut, sairaalafysiikka ja –tekniikka tai biotekniikka.

### **FY1FY2 Fysiikka luonnontieteenä; ympäristö ja yhteiskunta, 2 op**

Katsaus fysiikkaan luonnontieteenä. MAOL. Fysiikan merkitys / ympäristö ja yhteiskunta.

### **FY3 Energia ja lämpö, 2 op**

Lämpöenergia ja lämpöopin peruseriaatteet.

### **FY4 Voima ja liike, 2 op**

Etenevän liikkeen lait. Dynamiikan peruslaki.

### **FY5 Jaksollinen liike ja aallot, 2 op**

Jaksollinen liike kuten pyörimisliike ja aallot lakeineen. Dynamiikan peruslain soveltaminen.

### **FY6 Sähkö, 2 op**

Tasasähkö ja siihen liittyvät lait ja menetelmät /sovellukset.

## **FY7 Sähkömagnetismi ja valo, 2 op**

Sähkömagneettinen induktio / vaihtosähkö. Sovellukset

## **FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op**

Mikrotason fysiikkaa sovelluksineen.

## **OFY9 Kertaus, 2 op**

Kertaus / yo kirjoitukset

## **KEMIA**

Lukion kemian tietoja tarvitaan kemian, biokemian, biologian, tekniikan ja farmasian aloilla sekä lääke-, elintarvike- ja maataloustieteissä. Yksi keskeinen osa kemianteollisuutta on prosessiteollisuus, jossa raaka-aine jalostetaan erilaisten käsittelyvaiheiden kautta tuotteeksi. Tällaisia ovat esimerkiksi liikenteen polttoaineet, kosmetiikka, paperi, pesuaineet, autonrenkaat ja lääkkeet.

## **KE1KE2 Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op**

Opintojaksossa pyritään antamaan kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustutaan kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin. Opiskelija saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Lisäksi hän oppii arvioimaan tietolähteiden luotettavuutta, käyttämään ja soveltamaan tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa. Opintojaksolla kerrataan jaksollinen järjestelmä kemiallisen päättelyn apuna, yhdisteiden kaavat ja erotusmenetelmät. Uutena asiana opiskellaan ainemäärä, konsentraatio sekä vahvat ja heikot sidokset ja poolisuus.

## **KE3 Molekyylit ja mallit, 2 op**

Opintojaksossa kerrataan hiilivetyjä ja tutustutaan hiilen happi- ja typpiyhdisteisiin. Orgaanisten yhdisteiden reaktioista käsitellään hapettuminen ja pelkistyminen. Lisäksi tutustutaan isomeriaan ja hiilen yhdisteiden mallintamiseen. Tavoitteena on ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta. Mallintamista harjoitellaan mallinnusohjelmien avulla.

## **KE4 Kemiallinen reaktio, 2 op**

Opintojaksossa pyritään luomaan kokonaiskuva kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme. Keskeisinä sisältöinä ovat kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet sekä saanto, rajoittava tekijä ja epäorgaanisten yhdisteiden reaktiotyypit. Yhteisenä aiheena fysiikan kanssa ovat kaasulaskut. Tavoitteena on osata tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen sekä ymmärtää aineen häviämättömyyden merkitys kemiassa.

### **KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op**

Opintojakson keskeisinä sisältöinä ovat energian häviämättömyys ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa sekä metallit ja sähkökemiat. Opintojaksossa tutustutaan merkittävien metallien ominaisuuksiin ja niiden valmistus- ja jalostusprosesseihin ympäristövaikutuksineen. Sähkökemian liittyviä ilmiöitä pyritään tutkimaan kokeellisesti ja opetellaan kuvaamaan niitä malleja käyttäen. Tavoitteena on ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osata perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista. Lisäksi tulisi tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.

### **KE6 Kemiallinen tasapaino, 2 op**

Opintojaksossa opiskellaan kemiallisen reaktion nopeuden laskemista sekä siihen vaikuttavia tekijöitä, kemiallista tasapainoa, tasapainotilaan liittyviä ominaisuuksia ja tasapainon siirtämistä. Lisäksi käsitellään happo-emästasapainoa, vahvoja ja heikkoja protolyyttejä, puskuriliuosten toimintaperiaatetta sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla. Tieto- ja viestintätekniiset sovellukset ovat tärkeitä työkaluja tällä opintojaksolla.

### **OKE7 Kemian työkurssi, 2 op**

Työkurssilla perehdytään monipuolisesti kemian työ- ja tutkimusmenetelmiin. Tavoitteena on, että opiskelija oppii tekemään ja kirjaamaan havaintoja, suunnittelemaan mittauksia ja kokeita, toteuttamaan niitä, tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä esittämään niitä. Opiskelija oppii käsittelemään työvälineitä ja kemikaaleja turvallisesti sekä saa kokemuksia, jotka herättävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan. Tämä opintojakso on hyödyllinen etenkin niille, jotka aikovat kirjoittaa kemian ylioppilaskirjoituksissa, sillä töiden tekeminen, reaktioyhtälöiden kirjoittaminen ja laskut vahvistavat aiemmilla opintojaksoilla opiskeltuja asioita.

### **OKE8 Kemian kertauskurssi, 2 op**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija muodostaa itselleen kokonaiskuvan kemian oppimäärästä, saa realistisen kuvan omista kemian tiedoistaan ja taidoistaan ja saa riittävät valmiudet kemian ylioppilaskokeeseen ja jatko-oppilaitosten pääsykokeisiin.

## USKONTO, EVL

Uskonto on yleissivistävä oppiaine, joka tarjoaa runsaasti aineksia maailmankatsomuksen rakentamiseen, maailmankuvan avartamiseen ja muiden katsomusten ja kulttuurien tuntemukseen sekä ymmärtämiseen. Uskonnot ovat osa jokapäiväisestä elämästä, joten uskontojen tuntemus auttaa ymmärtämään ja jäsentämään nyky maailman tapahtumia ja ilmiöitä. Uskonnon opiskelusta lukiossa on hyötyä teologian opintojen lisäksi uskontotieteen, historian, taidehistorian, kulttuuriantropologian, kulttuurientutkimuksen, kulttuurimaantieteen, kansainvälisten suhteiden, valtio-opin, filosofian, terveystiedon ja matkailualan opinnoissa. Myös toimittajille ja diplomaatin urasta kiinnostuneille on hyötyä uskontojen tuntemuksesta. Lisäksi kansainvälisessä yritystoiminnassa ja monien eri järjestöjen työssä arvostetaan uskontojen tuntemusta. Uskontojen tuntemuksesta on hyötyä myös kulttuuriharrastuksissa: monet kirjat, elokuvat, musiikki ja kuvataide ym. sisältävät viittauksia uskontoihin.

Uskonnon opiskelusta ja uskonnon kirjoittamisesta saa myös mukavasti pisteitä pyrittäessä jatko-opintoihin monille aloille.

### **UE1 Uskonto ilmiönä --juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op**

Opintojakso jakautuu kahteen teemaan. Ensimmäinen teema on johdatusta uskonnon opiskeluun. Aluksi tutustutaan uskonnon määrittelyyn, peruskäsitteistöön, tutkimukseen, uskontojen ydinkysymyksiin, uskonnollisten katsomusten omaksumiseen ja ilmentämiseen sekä uskonnon yhteisöllisiin ilmenemismuotoihin. Lisäksi tutustutaan nykyajan uskonnolliseen tilanteeseen, uskonnonvapauteen, ja uskonnottomuuteen. Toisessa teemassa tutustutaan Lähi-idässä syntyneisiin maailmanuskontoihin eli juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin. Perehdymme näiden uskontojen syntytaustaan, keskeisiin yhteisiin piirteisiin, pyhiin kirjoituksiin, etiikkaan, elämäntapaan sekä vaikutuksiin eri puolilla maailmaa. Lisäksi otetaan huomioon ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä teemoja.

### **UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op**

Opintojaksossa tutustutaan kristinuskon asemaan ja vuorovaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa. Lisäksi perehdytään uskonnon asemaan sekä uskonnon ja valtion välisiin suhteisiin erityisesti Euroopassa. Opintojakson aikana tutustutaan katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti, luterilaisen kristillisyyden syntyyn, erityispiirteisiin sekä eettiseen ajatteluun. Opintojakson teemoihin kuuluvat myös ajankohtaiset kristinuskoon liittyvät kysymykset, kuten ekumenia, ympäristökysymykset sekä uskontodialogi muiden maailman uskontojen kanssa. Lisäksi luodaan katsaus kristillisperäisiin uskontoihin sekä karismaattiseen kristillisyyteen.

### **UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op**

Opintojaksossa tutustutaan ja perehdytään Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin. Käydään läpi uskontojen syntyä, maailmankuvaa, oppia, etiikkaa, elämäntapaa, erityispiirteitä, keskeisiä suuntauksia, vaikutusta muualla maailmassa, etenkin länsimaissa

sekä ajankohtaisia näihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tutustumme myös luonnonuskontojen keskeisiin piirteisiin ja asemaan tämän päivän maailmassa. Lisäksi tarkastelemme ns. uususkonnollisia liikkeitä ja niiden syntytaustaa ja keskeisiä piirteitä.

#### **UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op**

Opintojakson aikana perehdytään laajasti Suomen uskontotilanteeseen, suomalaiseen uskonnollisuuteen ja uskonnottomuuteen. Tarkastellaan uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta tämän päivän Suomessa, esimerkiksi uskonnon- ja katsomuksenvapauteen sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviä kysymyksiä sekä etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämään liittyviä kysymyksiä. Opintojakson aikana selvitetään, miten uskonto näkyy politiikassa, työelämässä, taloudessa, kolmannen sektorin toiminnassa sekä suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä. Lisäksi tutustutaan uskonnon vaikutukseen yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa. Tarkastelussa huomioidaan myös uskontokritiikki ja ei-uskonnollinen tapakulttuuri. Tarkastellaan, miten uskontojen ja katsomusten välistä dialogia käydään tämän päivän Suomessa ja selvitetään, miten muinaissuomalaiset uskontoperinteet näkyvät kulttuuriperinnössämme ja miten kristinusko on muokannut suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuria eri aikoina. Opintojakson aikana voidaan toteuttaa jokin vapaaehtoisprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

#### **UE5 Uskonnot taiteessa ja populaarikulttuurissa, 2 op**

Opintojaksossa syvennytään tarkastelemaan uskontojen ja taiteen välistä vuorovaikutusta sekä uskontojen merkitystä taiteen kehityksessä. Erilaisten esimerkkien avulla havainnoidaan uskonnon ilmenemistä eri taidemuodoissa (esim. arkkitehtuuri, kirjallisuus, kuvataide, musiikki ym.) Lisäksi perehdytään uskonnollisten myyttien ja symbolien ilmenemiseen eri taiteissa ja populaarikulttuurissa. Tutustutaan myös Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisiin tulkintoihin taiteessa sekä muinaissuomalaisten uskonnon ja kristinuskon vaikutukseen suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

#### **UE6 Uskonnot, tiede ja media, 2 op**

Opintojakson aikana perehdytään uskontotieteen ja teologian eri tutkimusaloihin sekä uskonnon tutkimuksen ajankohtaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla. Opintojakson keskeinen sisältö on uskonnollisten aiheiden seuraaminen mediassa. Kurssilla harjoitellaan kriittistä medialukutaitoa eli arvioidaan kriittisesti uskontoihin liittyvää informaatiota ja sen lähteitä. Tutustutaan uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöön eri medioissa, uskontojen mediajulkisuuteen, miten uskonnot hyödyntävät mediaa ja miten media käsittelee uskontoja. Tarkastellaan median vaikutusta uskontoilmiöihin: asenteet, uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen sekä uskontokritiikki. Opintojakson aikana opiskelija osallistuu mediasisällön tuottamiseen, media-analyysin tekemiseen tai pienimuotoisen uskontoon liittyvän tutkimuksen tekemiseen.

#### **QUE7 Raamattutieto, 2 op**

Opintojakso tutustuttaa ja perehdyttää Raamatun syntyprosessiin, Raamatun ajan kulttuuriin, Raamatun tutkimukseen (eksegetiikka + aputieteet) sekä erilaisiin Raamatun tulkintatapoihin. Opintojakson aikana luetaan paljon Raamatun tekstejä, katsotaan Raamattuaihei-



sia dokumentteja ja elokuvia sekä pohditaan Raamatun tekstien tulkintaa ja Raamatun sanoman vaikutusta kristillisen oppiin ja kristilliseen elämään. Pohdimme myös Raamatun kääntämiseen liittyviä kysymyksiä sekä Raamatun tekstien luotettavuuteen liittyviä kysymyksiä.

### **OUE8 Uskonnon oppisisältöjen kertaaminen, 2 op**

Opintojakson aikana kerrataan kaikki evankelisluterilaisen uskonnon oppisisällöt ja harjoitellaan ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksia varten. Opintojakson päätteeksi osallistutaan uskonnon preliminäärikokeeseen.

## **ELÄMÄNKATSOMUSTIETO**

### **ET1 Minä ja hyvä elämä, 2 op**

**Mitä?** Opintojakso keskittyy minään ja hyvään elämään. Lähestymistapa on käytännöllinen, mutta se hyödyntää oppiaineen taustatieteiden teoreettisia näkökulmia. Siinä tarkastellaan hyvän elämän rakennusaineita ajankohtaisen ja historiallisen tiedon valossa. Elämänkatsomustiedossa ei tyydytä antropologian ja uskontotieteen tavoin pelkästään tunnistamaan, kuvailemaan, erittelemään ja selittämään erilaisia moraalisia periaatteita, vaan myös perustelevaan ja arvioimaan niiden oikeutusta hyvän elämän kannalta.

**Kenelle?** Uskontokuntiin kuulumattomille ja muihin kuin evankelisluterilaiseen tai ortodoksiseseen uskontokuntaan kuuluville valittavissa oleva katsomusaine. Elämänkatsomustiedon valinneille pakollinen opintojakso.

### **ET2 Minä ja yhteiskunta, 2 op**

**Mitä?** Opintojakso keskittyy minään ja yhteiskuntaan. Yksilöä tarkastellaan yhteiskunnallisena olentona ajankohtaisen ja historiallisen tiedon valossa. Opintojaksossa pyritään tunnistamaan erilaisia yhteiskunnallisia periaatteita sekä perustelevaan ja arvioimaan niiden oikeutusta oikeudenmukaisen yhteiskunnan kannalta.

**Kenelle?** Elämänkatsomustiedon katsomusaineekseen valinneille pakollinen opintojakso.

### **ET3 Kulttuurit, 2 op**

Opintojaksossa tarkastellaan koko inhimillistä kulttuuria yksilön elämänkatsomuksen ja identiteetin kannalta tärkeänä tutkimuskohteena.

### **ET4 Katsomukset, 2 op**

Opintojaksossa keskitytään katsomuksellisiin kysymyksiin. Katsomuksen pohjana voivat olla arvot, maailmankuva ja niihin liittyvä elämäntapa.

### **ET5 Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op**

Opintojaksossa rajaudutaan uskontoihin ja uskonottomuuteen. Niitä tarkastellaan elämänkatsomuksen ja identiteetin näkökulmasta.

## ET6 Tulevaisuus, 2 op

Opintojaksossa tarkastellaan tulevaisuutta. Tulevaisuudentutkimus tieteenalana tarjoaa välineitä tarkasteluun, mutta olennaisesti huomioidaan myös henkilökohtainen näkökulma – jokainen ihminen itse oman tulevaisuutensa tekijänä ja toimijana.

## FILOSOFIA

Filosofiassa opitaan ajattelun taitoja: asioiden pohtimista useista näkökulmista, kyseenalaistamista, argumentointia, argumenttien analysointia, käsitteiden määrittelyä. Näitä kaikkia taitoja tarvitsemme arjessa ja kaikessa tieteessä.

### FI1PS1 Johdatus filosofiaan ja psykologiaan sekä tieteelliseen ajatteluun, 4 op

**Mitä?** Psykologia tutkii ihmisen sisäistä (esim. ajattelua, tunteet ja motiivit) ja ulkoista toimintaa (käyttäytyminen) ja niihin vaikuttavia tekijöitä. Filosofia on kiinnostunut kaikesta ja haluaa selvittää, mitä on asioiden taustalla. Filosofian peruskysymyksiä ovat: ”Mitä voin tietää?”, ”Mitä minun tulee tehdä?” ja ”Mitä voin toivoa?”

Opintojaksossa tutustutaan psykologian ja filosofian perusteisiin sekä kehitetään ajattelun taitoja. Nämä antavat hyvän pohjan oman opiskelun ja ajattelun kehittämiseksi. Lisäksi opintojaksossa perehdytään tieteellisen ajattelun perusteisiin.

**Kenelle?** Pakollinen opintojakso. Suunnattu ensimmäisen vuoden opiskelijoille.

### FI2 Etiikka, 2 op

**Mitä?** Teemme päivittäin moraalisia päätöksiä. Opintojaksossa perehdytään filosofiseen etiikkaan, opiskellaan eettisten väitteiden perustelemista, jäsenetään omia elämänvalintoja etiikan käsitteistön avulla ja sovelletaan opittua ajankohtaisiin yhteiskunta- ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin. Etiikan opiskelu harjaannuttaa erittelemään ja arvioimaan moraalisia päätöksiä.

**Kenelle?** Pakollinen opintojakso. Suunnattu erityisesti toisen vuoden opiskelijoille

### FI3 Yhteiskuntafilosofia, 2 op

**Mitä?** Opintojaksossa tutustutaan yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin, opitaan erittelemään yhteisöjen ja instituutioiden perustana olevia käsityksiä oikeudenmukaisuudesta, vapaudesta, tasa-arvosta ja vallasta sekä arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta, oikeuksia ja ajankohtaisia yhteiskunnallisia keskusteluja. Opiskelu kehittää arvostelukykyä ja auttaa muodostamaan käsityksen itsestään yksilönä ja kansalaisena.

**Kenelle?** Valinnainen opintojakso kaikille filosofiasta ja yhteiskunnan toiminnasta kiinnostuneille pääasiassa toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille. Opintojakso tukee myös yhteiskuntaopin ja historian opiskelua.

## **FI4 Tieto ja totuus, 2 op**

**Mitä?** Opintojaksossa tarkastellaan kieleen, tietoon, todellisuuteen ja tieteeseen liittyviä filosofisia kysymyksiä erityisesti totuuden näkökulmasta. Filosofia integroi lukion eri oppiaineita ja auttaa ymmärtämään, miten tieto rakentuu eri oppiaineissa ja mitä yhtäläisyyksiä ja eroja niiden välillä on.

**Kenelle?** Valinnainen opintojakso kaikille tiedosta ja totuudesta kiinnostuneille. Suunnattu pääasiassa toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille.

## **OFI5 Filosofian kertaus, 2 op**

**Mitä?** Opintojaksossa kerrataan lukion filosofian keskeistä sisältöä ja harjoitellaan vastaamaan filosofian ylioppilaskokeen tehtäviin. Tavoitteena on kehittää filosofista ajattelua ja kykyä pohtia asioita filosofisesti.

**Kenelle?** Valinnainen opintojakso filosofian ylioppilaskokeeseen osallistuville.

## **OFI6 Filosofian olympialaiset, 2 op**

**Mitä?** Vuosittain järjestetään useilla aloilla nuorille kansainvälisiä tiedeolympialaisia, näin myös filosofiassa. Syksyisin järjestetään filosofinen esseekilpailu (Baltic Sea Philosophy Essay Event), johon voi osallistua omassa koulussaan. Kansainvälisen kilpailun parhaimmisto palkitaan ja samalla kilpailu toimii karsintana Suomen filosofian olympialaisten valmennusjoukkueeseen. Valmennusjoukkueeseen valitut ja valmennuksen suorittaneet saavat suorituksen tästä opintojaksosta.

**Kenelle?** Kaikki lukiolaiset voivat osallistua esseekilpailuun. Kilpailuun voi osallistua joka vuosi.

# **PSYKOLOGIA**

## **FI1PS1 Johdatus filosofiaan ja psykologiaan sekä tieteelliseen ajatteluun, 4 op**

Psykologia tutkii ihmisen sisäistä (esim. ajattelua, tunteet ja motiivit) ja ulkoista toimintaa (käyttäytyminen) ja niihin vaikuttavia tekijöitä. Filosofia on kiinnostunut kaikesta ja haluaa selvittää, mitä on asioiden taustalla. Filosofian peruskysymyksiä ovat: "Mitä voin tietää?", "Mitä minun tulee tehdä?" ja "Mitä voin toivoa?"

Opintojaksossa tutustutaan psykologian ja filosofian perusteisiin sekä kehitetään ajattelun taitoja. Nämä antavat hyvän pohjan oman opiskelun ja ajattelun kehittämiseksi. Lisäksi opintojaksossa perehdytään tieteellisen ajattelun perusteisiin.

## **PS2 Kehittyvä ihminen, 2 op**

**Mitä?** Opintojaksossa tutustutaan ihmisen kehitykseen kokonaisuutena: ajattelun, persoonallisuuden, tunteiden, sosiaalisten suhteiden, motoriikan jne. kehittymiseen. Keskitytään erityisesti lapsuuden ja nuoruuden kehitykseen.

**Kenelle?** Kaikille lukiolaisille, joita kiinnostaa tietää, miten ihminen kehittyy ja miten on itse kehittynyt. Opintojakson voi suorittaa jo ensimmäisenä vuonna.

### PS3 Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op

**Mitä?** Opintojaksossa perehdytään hermoston toimintaan ja kognitiivisiin toimintoihin eli tiedonkäsittelyyn, erityisesti havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin, kieleen ja päätöksentekoon.

**Kenelle?** Kaikille lukiolaisille. Suunnattu 2. vuoden opiskelijoille, voi suorittaa myöhemminkin. OFI1PS1 tulee olla suoritettuna ensin.

### PS4 Tunteet ja mielenterveys, 2 op

**Mitä?** Opintojaksossa perehdytään tunteiden psykologiaan ja neurologiaan, psyykkisen hyvinvoinnin rakentumiseen sekä yleisimpiin mielenterveydenongelmiin ja niiden hoitoon. Psyykkiseen hyvinvointiin liittyvistä tekijöistä perehdytään erityisesti nukkumiseen, uneen, stressiin ja kriiseihin. Jokainen opiskelija voi valita yhden mielenterveydenhäiriön, johon syventyy tarkemmin.

**Kenelle?** Kaikille lukiolaisille, joita kiinnostaa oma ja toisten psyykkinen hyvinvointi ja mielenterveys. Suunnattu erityisesti 2. vuoden opiskelijoille, voi suorittaa myöhemminkin. OFI1PS1 suoritettuna.

### PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op

**Mitä?** Opintojaksossa perehdytään persoonallisuuden käsitteeseen ja erilaisiin persoonallisuusteorioihin sekä älykkyyteen ja luovuuteen osana ihmisen toimintaa. Opintojaksossa tutustutaan myös kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutukseen ihmisen toiminnalle.

**Kenelle?** Kaikille lukiolaisille, jotka haluavat ymmärtää paremmin omaa ja muiden persoonallisuutta. Suunnattu erityisesti 3. vuoden opiskelijoille. OFI1PS1 suoritettuna.

### OPS6 Sosiaalipsykologia, 2 op

**Mitä?** Opintojaksossa perehdytään ihmisten kanssakäymiseen ja sen selittämiseen. Se auttaa ymmärtämään, miksi ihmisen toimivat toisten ihmisten kanssa niin kuin toimivat. Opintojakson sisällöt antavat tietoa, jonka avulla voi oppia hallitsemaan sosiaalista vuorovaikutusta.

**Kenelle?** Kaikille lukiolaisille, jotka ovat kiinnostuneet ymmärtämään ihmisten toimintaan ryhmissä ja sosiaalisissa tilanteissa. Erityisen hyvä kaikille, jotka tulevat joskus työskentelemään ihmisten kanssa. OFI1PS1 suoritettuna ensin.

### OPS7 Motiivit ja oppiminen, 2 op

**Mitä?** Opintojaksossa perehdytään ihmisen toimintaan vaikuttaviin tietoisiin ja tiedostamattomiin motiiveihin. Siinä perehdytään myös syvällisemmin oppimisen periaatteisiin. Tavoitteena on kehittää omaan motivaatiota sekä harjoitella erilaisia opiskelumenetelmiä.

**Kenelle?** Kaikille lukiolaisille, joita kiinnostaa oman motivaation ja oppimisen kehittäminen. OFI1PS1 suoritettuna.

## OPS8 Psykologian kertaus, 2 op

**Mitä?** Opintojaksossa valmistaudutaan psykologian ylioppilaskokeeseen kertaamalla keskeisiä sisältöjä ja harjoittelemalla ylioppilaskokeessa vastaamista. Tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva psykologiasta ja oppia pohtimaan asioita psykologisesta näkökulmasta.

**Kenelle?** Psykologian YO-kokeeseen osallistuville.

## OPS9 Psykologinen tutkimus, 2 op

**Mitä?** Opintojaksossa tutustutaan tarkemmin psykologisten tutkimusten suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opintojakson aikana jokainen saa tehdä oma pienimuotoinen psykologisen tutkimuksen valitsemastaan aiheesta.

**Kenelle?** Empiirisestä ihmistutkimuksesta kiinnostuneille lukiolaisille. Mielellään suoritettuna OFI1PS1 lisäksi vähintään yksi muukin psykologian opintojakso.

# TERVEYSTIETO

## TE1 Terveys voimavarana, 2 op

**Mitä?** Opintojaksossa muodostetaan kokonaiskuvaa terveyden edellytyksistä. Siinä perehdytään keskeisten terveyteen vaikuttavien tekijöiden (mm. ravinto, liikunta, uni, seksuaalisuus, mielenterveys, opiskeluhyvinvointi) vaikutusmekanismeihin. Näitä tekijöitä käsitellään ensisijaisesti terveyden voimavaroina. Opintojaksossa perehdytään myös asioihin, jotka auttavat opiskelun tuottaman kuormituksen ja stressin käsittelyssä.

**Kenelle?** Pakollinen opintojakso, ensimmäisen vuoden opiskelijoille.

## TE2 Terveys ja ympäristö, 2 op

**Mitä?** Opintojaksossa perehdytään fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön merkitykseen terveydelle. Lisäksi perehdytään terveyteen liittyvän tiedon hankintaan, arviointiin ja tulkintaan, erityisesti perehdytään tieteen tapaan hankkia tietoa. Opintojaksossa käsitellään myös mielihyvää ja riippuvuutta.

**Kenelle?** Kaikille lukiolaisille, joita kiinnostaa tietää, miten ympäristö vaikuttaa meidän terveyteemme ja miten me vaikutamme ympäristön terveyteen. Opintojakson voi suorittaa jo ensimmäisenä vuonna.

## TE3 Terveys ja yhteiskunta, 2 op

**Mitä?** Opintojaksolla tarkastellaan laaja-alaisesti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn muutosta ja kehitystä historiasta nykypäivään sekä pohditaan tulevaisuuden terveys- haasteita. Opintojakson aikana tutustutaan myös terveydenhuollon palveluihin. Keskeinen osa opintojaksoa on terveyden ja sairauden eettisten kysymysten käsittely.

**Kenelle?** Kaikille lukiolaisille. Kurssin on suunnattu 2. ja 3. vuoden opiskelijoille

## **OTE4 Kansanterveys ja kansantaudit, 2 op**

**Mitä?** Opintojaksossa perehdytään kansanterveyden käsitteeseen sekä perusteellisesti yleisimpiin elintapasairauksiin, tartuntatauteihin sekä muihin kansantauteihin. Lisäksi voidaan opiskella globaalista merkittäviä tauteja, joita ei juurikaan ole Suomessa.

**Kenelle?** Kaikille lukiolaisille. Hyvää valmistautumista myös lääkikseen pyrkiville. Kurssi on suunnattu 2. ja 3. vuoden opiskelijoille.

## **OTE5 Terveystiedon kertaus, 2 op**

**Mitä?** Valmistaudutaan terveystiedon ylioppilaskokeeseen kertaamalla terveystiedon sisältöjä ja harjoittelemalla ylioppilaskokeen tehtäviin vastaamista. Opintojakson aikana harjoitellaan kokonaisvaltaista näkemystä terveyteen.

**Kenelle?** Terveystiedon YO-kokeeseen osallistuville.

# **HISTORIA**

Historia on mahdollottoman mielenkiintoinen oppiaine. Lukiossamme on tarjolla kolme pakollista ja kolme valtakunnallista syventävää opintokokonaisuutta. Lisäksi sinulla on mahdollisuus syventää tietämystäsi eri aihealueista vielä muutamalla koulukohtaisella opintojaksolla. Historian opiskelu lisää yleistietämystäsi ja se taas auttaa sinua työskentelemään tulevaisuudessa helpommin eri taustoista tulevien ihmisten kanssa tai jopa helpottaa sinua sopeutumaan ulkomailla työskentelyyn. Opit siis paitsi aiheosaamista myös työelämätaitoja.

Mikäli päädyt kirjoittamaan historian ylioppilaskirjoituksissa, niin nykyjärjestelmän vuoksi hyvä menestys historiassa huomioidaan jatko-opintojen pisteytyksessä. Jatko-opintoihin voit pyrkiä esim. opiskelemaan yhteiskuntatieteitä.

## **HI1 Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op**

Opintojakso on lukion pakollisista historian kursseista ensimmäinen ja käydään siis ensimmäisenä vuonna. Sitä ei voi tenttiä.

Opintojakson aikana kuljemme läpi ihmiskunnan historian aina esihistoriasta nykyaikaan. Tutuksi tulevat niin muinainen Egypti ja Mesopotamia kuin teollistunut Englanti. Pääpaino on tietysti Euroopan tapahtumissa, mutta tulemme toki sivunneeksi muitakin maanosia. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa.

## **HI2 Kansainväliset suhteet, 2 op**

Opintojaksossa käydään läpi kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia ja valtasuhteiden muutoksia 1800-luvunpuolelta nykypäivään. 1900-luvun historiaan kuuluvat erilaiset

kriisit esim. 1. ja 2. maailmansota. Myös ideologisten aatteiden vaikutusta tapahtumiin tarkastellaan. Teemoja ovat valtioiden keskinäisen kilpailu, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten ja myös taloudellisten järjestelmien kilpailu.

Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä vuonna. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella opettajan kanssa.

### **HI3 Itsenäisen Suomen historia, 2 op**

Opintojakson aikana otetaan selvää Suomen historian keskeisistä tapahtumista taustoineen autonomian ajalta nykyaikaan. Perehdymme mm. kansallisen identiteetin syntymiseen, siirtymiseen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan, Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttumiseen, Suomessa käytyyn kansalaissotaan ja Suomen osallistumiseen toiseen maailmansotaan. Käymme läpi poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Paikallisuutta opintojaksoon tuovat sotavuosien kokemukset, kuten JR27:n osallistuminen talvisodan legendaariseen Raateentien taisteluun, saksalaisaseveljeys jatkosodan aikana ja Lapin hävitykseen johtanut Lapinsota. Mikäli mahdollista pyrimme vierailemaan kotiseutumuseossa ja Tankavaaran Schutzwallissa (saksalaisten sodanaikainen puolustusasema).

Opintojakso suoritetaan toisena vuonna. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella opettajan kanssa.

### **HI4 Eurooppalainen ihminen, 2 op**

Opintojakso on valtakunnallinen syventävä ja siellä tutustutaan eurooppalaiseen kulttuuri-perintöön; taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä, eurooppalaisen kulttuurin keskeisiin saavutuksiin sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muuttumiseen ja muutoksen taustalla vaikuttaneeseen tieteelliseen ja aatehistorialliseen kehitykseen. Tarkastelun kohteena on yksilön ja yhteiskunnan suhde ja arkielämä.

Opintojakson tietoja voit hyödyntää kaupunkimatkailussa. Opintojakso voidaan suorittaa milloin vain lukion aikana, mutta mukavinta se on käydä ensimmäisen vuoden aikana.

### **HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op**

Opintojaksolla tutustutaan Suomen esihistoriaan, Ruotsin vallan aikaan ja siihen, miten Suomi liitettiin osaksi Venäjää, ja miten maa saavutti autonomian. Opintojakson aikana perehdytään autonomian aikaa edeltäneeseen sota, asutus-, talous, väestö- ja kulttuurihistoriaan, arjen historiaan ja tavallisten ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin. Opintojaksolla tutustutaan myös Sodankylän ja Lapin asutus-, väestö-, kulttuurihistoriaan esihistoriallisella ajalla. Mahdolliset vierailut Sodankylän kotiseutumuseoon ja Inarin Siidaan lisäävät paikallistuntemusta.

Opintojakso voidaan suorittaa milloin vain lukion aikana, mutta suosittelen sen valintaa esim. toisena vuotena. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella opettajan kanssa.

## **HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op**

Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä, mutta suhtautuminen eri kulttuureihin ja kulttuurieroihin on vaihdellut ajan, ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Opintojaksossa tutustutaan Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin (Aasia, Afrikka Australia, Amerikka, arabit), maiden poliittiseen historiaan sekä ihmisiin ja heidän tapoihinsa. Opintojaksoon liittyy myös vierailu Inarissa pidettävään Ihjis Idja-tapahtumaan ja tutustuminen Siidaan.

Opintojakso suositellaan käytäväksi toisena tai kolmantena vuonna. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen kanssa.

## **OHI7 Suomen historian mennyt vuosisata, 2 op**

Opintojaksossa on perehdytään tarkemmin Suomen historiaan ja se suositellaan käytäväksi itsenäisen Suomen historian opintojen jälkeen toisena tai kolmantena vuonna.

Nimensä mukaisesti opintojaksossa syvennetään tietämystä itsenäisen Suomen viimeisen yli 100 vuoden ajanjaksosta. Vaikka opintojaksossa painotetaan politiikkaa, tutustutaan siellä myös tavallisten suomalaisten elämään ja eri vuosikymmenten kulttuuriin (taiteet, kirjallisuus, arkkitehtuuri, urheilu, elokuvat, musiikki).

Opintojakson suorittaminen edellyttää, että opiskelija on suorittanut opintojakson Itsenäisen Suomen historia. Itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain opettajan luvalla, poikkeustapauksessa.

## **OHI8 Maailma tänään, 2op**

Opintojakso on koulukohtainen historian tietämystä syventävä opintojakso. Se on jatkuvan muutoksen alainen, sillä Suomen ja maailmanpolitiikan tapahtumat vaikuttavat hyvinkin lyhyellä varoitusajalla sisällön muotoutumiseen. Opintojaksossa käymme läpi ajankohtaisia maailmanpolitiikan tapahtumia, niihin vaikuttaneita syitä ja mahdollisesti seuraamme reaaliaikaisesti myös seurauksia.

Opintojakso tukee valmistautumista ylioppilastutkinnon reaalikokeisiin. Opintojakso on suositettava erityisesti kaikille abiturienteille, vaikka historiaa/yhteiskuntaoppia ei ylioppilaskirjoituksissa kirjoittaisikaan.

Opintojakson suorittaminen edellyttää, että opiskelija on suorittanut opintojakson Kansainväliset suhteet. Itsenäisestä suorittamisesta tulee sopia opettajan kanssa.

**Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin yhteiskuntaopin Maailma tänään (OYH5), 2 op**

## **OHI9 Historian kertaus, 1 op**

Opintojakso on tarkoitettu historian ylioppilaskirjoituksiin valmistujille (toinen tai abivuosi). Sen itsenäisestä suorittamisesta tulee sopia opettajan kanssa.

Opintojaksossa kerrataan historian opintojaksoissa opittua, hahmotetaan hyvän vastauksen tuntomerkit, analysoidaan ja tehdään erityyppisiä historian yo-tehtäviä.



Voit täydentää opintojaksoa suorittamalla historian kertauksen jatkon. Silloin opintojakso täydentyy syksyisin ja keväisin pidettävällä preliminäärillä (ks. Historian kertaus, jatko).

### **Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin Yhteiskuntaopin kertaus (OYH6), 1 op**

#### **OHI10 Historian kertaus (jatko), 1 op**

Historian kertauksen jatko-opinnot syventää valmistautumista historian ylioppilaskokeeseen (toinen tai abivuosi). Opiskelijaosallistuu syksyisin ja keväisin pidettävään preliminääriin.

Opintojakson voi myös tenttiä. Tentin tarkemmasta sisällöstä sovitaan opettajan kanssa, niin että se hyödyntää parhaiten yksilöityjä tarpeita.

### **Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin Yhteiskuntaopin kertaus (jatko) (OYH7), 1 op**

#### **OHI11 Historian harrastuneisuus 1, 2 op**

Voit hyväksi lukea lukion ulkopuolella suoritettuja vähintään 38 tunnin tai 2op:n mittaisia historiaan liittyviä kursseja/opintojaksoja. Niitä voi olla useampia tarvittavan tunti/opintopistemäärän saavuttamiseksi ja niitä voit suorittaa milloin tahansa lukion aikana.

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin/opintojakson suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko suoritus hyväksi lukea lukion historian opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

#### **OHI12 Historian harrastuneisuus 2, 2 op**

Voit hyväksi lukea lukion ulkopuolella suoritettuja vähintään 38 tunnin tai 2op:n mittaisia historiaan liittyviä kursseja/opintojaksoja. Niitä voi olla useampia tarvittavan tunti/opintopistemäärän saavuttamiseksi ja niitä voit suorittaa milloin tahansa lukion aikana.

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin/opintojakson suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko suoritus hyväksi lukea lukion historian opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

#### **OHI13 Kansainvälinen opiskelijavaihto ja historian opiskelu 1, 2 op**

Yleensä vaihto-oppilaaksi lähdetään ensimmäisen lukiovuoden jälkeen. Kyseeseen tulee paitsi koko lukuvuoden kestävä vaihto-oppilasvuoden tai esim. kesävaihdossa saavutetut kurssit. Opiskelija voi hyväksi lukea vaihto-oppilasajan oppilaitoksessa/ harrastustoiminnassaan suorittamiaan historian kursseja. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko kurssin/kurssit hyväksi lukea lukion historian opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

#### **OHI14 Kansainvälinen opiskelijavaihto ja historian opiskelu 2, 2 op**

Yleensä vaihto-oppilaaksi lähdetään ensimmäisen lukiovuoden jälkeen. Kyseeseen tulee paitsi koko lukuvuoden kestävä vaihto-oppilasvuoden tai esim. kesävaihdossa saavutetut kurssit. Opiskelija voi hyväksi lukea vaihto-oppilasajan oppilaitoksessa/ harrastustoiminnassaan suorittamiaan historian kursseja. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko kurssin/kurssit hyväksi lukea lukion historian opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

## YHTEISKUNTAOPPI

Usein sinulle ei nyt heti kolahda yhteiskuntaopin opiskelu, vaikka tulet tarvitsemaan yhteiskuntaopissa saatuja tietoja ja taitoja läpi elämän. Ne ovat aikuisuuden taitoja. Pakollisia opintojaksoja on kolme sekä yksi valtakunnallinen syventävä, lakitieto. Opintojaksoissa käsitellään suomalaista yhteiskuntaa, EU:ta, suomalaista ja eurooppalaista turvallisuuspolitiikka ja taloutta. Lisäksi voit opiskella perusasiat lakiasioista. Lisäksi koulussamme voi opiskella myös koulukohtaisia syventäviä opintoja.

Mikäli olet kiinnostunut opiskelusta kauppakorkeassa, oikeustieteellisessä tai valtiotieteellisessä ovat yhteiskuntaopin opintojaksot sinulle tarpeellisia.

### YH1 Suomalainen yhteiskunta, 2 op

Opintojaksossa tutustutaan tarkemmin suomalaiseen yhteiskuntaan ja vaikuttamiseen. Keskeistä ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, turvallisuus, valta, vallanjako ja vallan käyttö sekä vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa, yksilön oikeudet huomioivaa kansalaisuutta korostaen.

Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä opiskeluvuonna.

### YH2 Taloustieto, 2 op

Taloustieteisiin pohjautuva opintojakso johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten (kuluttajien), yritysten ja valtioiden näkökulmista.

Opintojaksolla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävä kehityksen näkökulmasta erityyppisten ajankohtaisaineistojen, talouselämään tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Opintojakso suoritetaan opiskelun kolmantena vuonna. Toivomuksena olisi, että opiskelija osallistuisi valtakunnalliseen Talousguru-kilpailuun.

### YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op

Opintojakso perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Opintojaksolla saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta:

- miten EU vaikuttaa omaan elämään,
- mitä ovat yhdentymisen tarjoamat edut ja mahdollisuudet, uhat ja haitat.
- Miten EU-jäsenyys ja Euroopan yhdentymisen vaikuttaa Suomen harjoittamaan sisä- ja ulkopolitiikkaan.
- Euroopan unionin kansalaisena opiskelija ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen omaan elämäänsä.

Opintojakson aikana seurataan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Toivottavasti se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun.

Opintojakso suoritetaan toisena opiskeluvuonna.

#### **YH4 Lakitieto, 2 op**

Opintojaksossa perehdytään tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen ja niihin liittyviin oikeudellisiin sopimuksiin esim. avioehto, testamentti, vuokra- ja työsopimus. Opettellemme myös finlexin (sähköinen säädöstietopankki) käyttöä. Yleisesti myös tutustutaan Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Myös vierailijat poliisista ja vierailut Lapin käräjäoikeuteen ovat mahdollisia.

Opintojakson voi suorittaa toisena tai kolmantena opiskeluvuotena. Tavoitteena on, että opiskelija osallistuu valtakunnalliseen oikeusguru-kilpailuun.

#### **OYH5 Maailma tänään, 2 op**

Opintojakso on koulukohtainen yhteiskuntaopin tietämystä syventävä opintojakso. Se on jatkuvan muutoksen alainen, sillä Suomen ja maailmanpolitiikan tapahtumat vaikuttavat hyvinkin lyhyellä varoitusajalla sisällön muotoutumiseen. Opintojaksossa käymme läpi ajankohtaisia maailmanpolitiikan tapahtumia, niihin vaikuttaneita syitä ja mahdollisesti seuraamme reaaliaikaisesti myös seurauksia.

Opintojakso tukee valmistautumista ylioppilastutkinnon reaalikokeisiin. Opintojakso on suositettava erityisesti kaikille abiturienteille, vaikka historiaa/yhteiskuntaoppia ei ylioppilaskirjoituksissa kirjoittaisikaan.

Opintojakson suorittaminen edellyttää, että opiskelija on suorittanut opintojakson Kansainväliset suhteet.

Itsenäisestä suorittamisesta tulee sopia opettajan kanssa.

#### **Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin historian Maailma tänään (OHI8), 2 op**

#### **OYH6 Yhteiskuntaopin kertaus, 1 op**

Opintojakso on tarkoitettu yhteiskuntaopin ylioppilaskirjoituksiin valmistujille (toinen tai abivuosi). Sen itsenäisestä suorittamisesta tulee sopia opettajan kanssa.

Opintojaksossa kerrataan suoritettuja yhteiskuntaopissa opittua, hahmotetaan hyvän vastauksen tuntomerkit, analysoidaan ja tehdään erityyppisiä historian ja/tai yhteiskuntaopin reaalin tehtäviä.

Voit täydentää opintojaksoa suorittamalla yhteiskuntaopin kertauksen jatkon. Silloin opintojakso täydentyy syksyisin ja keväisin pidettävällä preliminäärillä (ks. Yhteiskuntaopin kertaus, jatko).

#### **Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin Historian kertaus (OHI9), 1 op**

### **OYH7 Yhteiskuntaopin kertaus (jatko), 1 op**

Yhteiskuntaopin kertauksen jatko-opinnot syventää valmistautumista yhteiskuntaopin ylioppilaskokeeseen (toinen tai abivuosi). Opiskelija osallistuu syksyisin ja keväisin pidettävään preliminääriin.

Opintojakson voi myös tenttiä. Tentin tarkemmasta sisällöstä sovitaan opettajan kanssa, niin että se hyödyntää parhaiten yksilöityjä tarpeita.

### **Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin Historian kertaus (jatko) (OHI10), 1 op**

### **OYH8 Bisnesopinnot (TAT), 2 op**

Opintojaksossa harjoitellaan keskeisiä talous- ja työelämätaitoja ja tutustutaan niihin tietoihin ja taitoihin, joita yrittäjänä tarvitaan.

Opintojaksossa hyödynnetään TAT:n (talous ja nuoret) tuottamaa oppimateriaalia ja se voidaan toteuttaa myös yhteistyössä Lapin koulutuskeskus REDUn, Sodankylän toimintayksikön kanssa.

Opiskelijalla on myös mahdollisuus suorittaa itsenäisesti TAT:n bisneskurssit. Talous ja nuoret TAT on valtakunnallinen toimija, joka auttaa nuoria kehittämään talous- ja työelämätaitoja sekä innostumaan yrittäjyydestä. Kaikkiaan kursseja on tarjolla neljä. Yhden oppimateriaalikokonaisuuden pituus on 38 tuntia = 2 opintopistettä. Tällöin opiskelijan tulee olla yhteydessä opettajaan.

Opiskelija voi valita vapaasti, minä opiskeluvuotena hän haluaa suorittaa kurssin.

### **OYH9 Yhteiskuntaopin harrastuneisuus 1, 2 op**

Opiskelija voi hyväksi lukea lukion ulkopuolella suoritettuja vähintään 38 tunnin tai 2op:n mittaisia yhteiskuntaoppiin (yhteiskuntaoppi, taloustieto, lakitieto) liittyviä kursseja/ opintojaksoja. Niitä voi olla useampia tarvittavan tunti/opintopistemäärän saavuttamiseksi. Opintojakson suoritukseksi voidaan hyväksyä myös muu näyttö yhteiskunnallisiin asioihin perheytneisyydestä.

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin/opintojakson suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voidaanko hyväksi lukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoiksi.

Opintojaksoja voi suorittaa milloin vain lukion aikana.

### **OYH10 Yhteiskuntaopin harrastuneisuus 2, 2 op**

Opiskelija voi hyväksi lukea lukion ulkopuolella suoritettuja vähintään 38 tunnin tai 2op:n mittaisia yhteiskuntaoppiin (yhteiskuntaoppi, taloustieto, lakitieto) liittyviä kursseja/ opintojaksoja. Niitä voi olla useampia tarvittavan tunti/opintopistemäärän saavuttamiseksi. Opintojakson suoritukseksi voidaan hyväksyä myös muu näyttö yhteiskunnallisiin asioihin perheytneisyydestä.

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin/opintojakson suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voidaanko hyväksi lukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

Opintojaksoja voi suorittaa milloin vain lukion aikana.

### **OYH11 Kansainvälinen opiskelijavaihto ja yhteiskuntaopin opiskelu 1, 2 op**

Opiskelija voi hyväksi lukea vaihto-oppilasajan oppilaitoksessa suorittamiaan yhteiskuntaopin- tai taloustiedon kursseja. Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin suorittaminen. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voidaanko ne hyväksi lukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

Vaihto-opiskelu voi tapahtua lukioaikana joko kesävaihdossa tai koko lukuvuoden kestävässä vaihdossa.

### **OYH12 Kansainvälinen opiskelijavaihto ja yhteiskuntaopin opiskelu 2, 2 op**

Opiskelija voi hyväksi lukea vaihto-oppilasajan oppilaitoksessa suorittamiaan yhteiskuntaopin- tai taloustiedon kursseja. Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin suorittaminen. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voidaanko ne hyväksi lukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

Vaihto-opiskelu voi tapahtua lukioaikana joko kesävaihdossa tai koko lukuvuoden kestävässä vaihdossa.

## **OPINTO-OHJAUS**

### **OP1 Minä opiskelijana, 2 op**

Opintojakso *Minä opiskelijana* on hajautettu kolmelle opiskeluvuodelle. Sen aikana opiskelija tutustuu lukiossa opiskeluun ja sen käytäntöihin. Opintojakson aikana opiskelija tutustuu lukio-opintojen ja ylioppilaskirjotusten rakenteeseen sekä tekee ja päivittää suunnitelmia niihin ja jatko-opintoihin liittyen. Opintojakso sisältää vierailuja.

Opintojakso toteutetaan luokkamuotoisena, pienryhmä- ja yksilöohjauksena. Se arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä sitä voi tenttiä.

### **OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op**

Opintojaksolla tutustutaan tarkemmin jatkokoulutukseen ja työelämään. Se sisältää vierailuja oppilaitoksen ulkopuolelle sekä työelämään tutustumisen jakson, jonka voi tehdä joko työpaikalla tai korkeakoulussa.

Myös tällä opintojaksolla päivitetään henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opintojakso toteutetaan luokkamuotoisena, pienryhmä- ja vertaisohjauksena.

Opintojakso suoritetaan yleensä toisena opiskeluvuonna. Se arvioidaan suoritusmerkinnällä. Sitä ei voi tenttiä, mutta osia siitä voi erillisen sopimuksen mukaan suorittaa itsenäisesti.

### **OOP3 Lukio-opiskelijaksi, 2 op**

*Lukio-opiskelijaksi* on koulukohtainen valinnainen opintojakso ja se sijoittuu heti lukio-opintojen alkuun. Sen vastuupettaja on ryhmänohjaaja, mutta sen toteuttamiseen osallistuu myös muita opettajia ja koulun henkilökuntaa.

Opintojakson tavoitteena on tutustua omaan lähiryhmään, Sodankylän lukioon ja sen toimintatapoihin, lukio-opiskeluun sekä erilaisiin opiskelijan palveluihin. Opintojakson aikana tehdään luki- ja matematiikkatestaukset.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä sitä voi tenttiä.

### **OOP4 Opi oppimaan, 1 op**

Lukiossa opiskelijan vastuu omasta oppimisestaan kasvaa. Opi oppimaan –opintojakso toimii tukena opiskelutaitojen kehittämisessä. Sen aikana voi saada apua eri oppiaineiden opiskeluun tai oppimisvaikeuksiin, harjoitella ajankäyttöä ja kehittää motivaatiota edistäviä toimintatapoja, stressinhallintaa ja hyvinvointia. Opintojakson sisällöt suunnitellaan tarkemmin opiskelijaryhmän kanssa.

Opintojakso suoritetaan yleensä opintojen alkuvaiheessa. Se arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä sitä voi tenttiä.

### **OOP5 Kesätyö, 2 op**

Opintojakson suoritus perustuu vähintään 30 tuntia kestäneeseen (kesä)työhön ja työelämätehtävapakettiin. Työelämätehtävien tarkoitus on tehdä näkyväksi osaaminen, vahvuudet sekä työelämässä karttunut ymmärrys sen toiminnasta.

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti. Sen päätteeksi käydään arviointikeskustelu. Suoritetusta opintojaksosta saa suoritusmerkinnän.

### **OOP6 4H yrityskurssi, 1 op**

Opintojakson suoritus perustuu 4H-yhdistyksen valmiiseen yrityskurssiin, jonka voi suorittaa 4H-yhdistyksessä tai verkossa. Koulutuksessa mietitään ideoita, joilla voi ansaita omaa rahaa ja näistä kehitetään oma yritysidea. Kurssin jälkeen on mahdollista perustaa oma 4H-yritys.

Kurssin voi suorittaa 4H-yhdistyksessä tai verkossa. Se sisältää opetusta ja itsenäisiä tehtäviä. Yrityskurssi suoritetaan itsenäisesti. Suoritetusta opintojaksosta saa suoritusmerkinnän.

### **OOP7 4H yrityskurssi ja oma yritys, 2 op**

Opintojakson suoritus perustuu 4H-yhdistyksen valmiiseen yrityskurssiin, josta opiskelija saa todistuksen, sekä oman yrityksen perustamiseen ja sen pitämiseen vähintään kesätyön verran.

Yrityskurssi suoritetaan itsenäisesti 4H-yhdistyksessä tai verkossa. Opintojakso on suoritettu, kun opiskelija on saanut yrityskurssista todistuksen ja käynyt opinto-ohjaajan kanssa arviointikeskustelun yrittäjyydestään.

Suoritetusta opintojaksosta saa suoritusmerkinnän.

## KUVATAIDE

Kuvataide on visuaalista itseilmaisua. Taiteellisen toiminnan peruslähtökohtia ovat ihmisen minuus ja yhteisöllisyys. Kuvataide välittää viestiä siitä, miten ihminen kokee maailman. Viestinnän ja ympäristön esteettisten ominaisuuksien muodossa visuaalinen kulttuuri ja kulttuurihistoria ovat läsnä kaikessa inhimillisessä toiminnassa. Kuvataiteen opinnoista on hyötyä erityisesti kuvataiteen, rakennus- ja maisema-arkkitehtuurin, sisustussuunnittelun, viestinnän, kuvataidekasvatuksen, lastentarhan- ja luokanopettajan, graafisen suunnittelun, muotoilun, vaatetusalan, puvustuksen, lavastuksen, pelisuunnittelun, taide- ja kulttuurihistorian, taideterapian, valokuvauksen ja elokuva-alan jatko-opintoihin tähtääville sekä kaikille, jotka tulevassa ammatissaan välittävät informaatiota visuaalisessa muodossa tai luovat esteettisesti arvotettavia tuotteita tai ympäristöjä esimerkiksi matkailun, kaupan, markkinoinnin, muodin, rakentamisen tai kauneus-, hoito-, ravintola- ja puutarha-alojen ammateissa. Vapaa-ajan harrastuksena kuvataide eri muodoissaan on monille merkittävä hyvinvoinnin lähde ja keino käsitellä mielessä liikkuvia asioita.

### **KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op**

Onko sinulla joku tärkeä, merkityksellinen tai erityisen rakas kuva? Jokapäiväisissä kokemuksissamme henkilökohtainen merkityksellisyys kohtaa yhteisöllisesti jaetun kulttuurin ja nämä tasot ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Tällä opintojaksolla keskitymme tämän vuorovaikutuksen havainnoimiseen kuvataiteessa, kuvallisessa tuottamisessa, itselle tärkeissä kuvissa ja muissa visuaalisen kulttuurin muodoissa. Tutustumme kuvallisiin, sanallisiin ja muihin kuvantulkinnan keinoihin sekä laajennamme kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin tuottamisen keinojen, käsitteistöjen ja kuvastojen tuntemusta ja hallintaa.

### **KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op**

Mihin sinä kiinnität huomiota ympäristössäsi? Entä valitessasi tavaroita itsellesi? Millainen on miellyttävä tila? Toimiiko ruokalan linjasto ja löydätkö kaupasta etsimäsi tuotteen? Opintojaksolla keskitytään muotoiluun ja arkkitehtuuriin. Tutustumme tuote- ja palvelumuotoilun, arkkitehtuurin ja tuotteistamisen prosesseihin, teknologioihin ja toimintatapoihin. Tarkastelemme visuaalisuuden merkitystä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä.

### **KU3 Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op**

Montako kuvaa päivässä näet, otat, lähetät tai vastaanotat? Millaisia kuvia? Mitä kuvat kertovat ja miten niillä voi vaikuttaa? Opintojaksolla tarkastelun kohteet ja työskentely liittyy-

vät mm. sellaisiin käsitteisiin kuin sosiaalinen media, massamedia, joukkoviestintä, audio-visuaalinen mediakulttuuri, mediateknologia, identiteetti, brändi, mediapersoona, julkisuuskuva, maineenhallinta, some-vaikuttaminen. Keskiössä ovat kuvataide ja visuaaliset viestit, jotka - kuten tunnettua - voivat kertoa tai valehdella enemmän kuin tuhat sanaa.

#### **KU4 Taiteen monet maailmat, 2 op**

Millaisiin perinteisiin liittyvät itse tekemäsi ja eri yhteyksissä kohtaamasi kuvat ja muut visuaalisen kulttuurin ilmiöt? Kuvat syntyvät kuvista, visuaalinen kulttuuri visuaalisesta kulttuurista. Taiteella ja muulla visuaalisella kulttuurilla voi ottaa kantaa, rakentaa identiteettiä, välittää ja uudistaa kulttuuriperintöä. Niillä voi luoda kestävästä tulevaisuutta. Mutta miten taidetta ja visuaalista kulttuuria mahdetaan arvottaa, tulkita tai tutkia teoksen, tekijän, vastaanottajan, taideinstituutioiden tai yhteiskunnan näkökulmasta? Opintojaksolla on mahdollisuus soveltaa nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan muotoja itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä työskennellen.

#### **OKU5 Klassikkoelokuvakurssi, 2 op**

Elokuvan klassikoita isolta valkokankaalta ja elokuvien analysointia asiantuntijoiden tekemiä oppimateriaaleja käyttäen.

#### **OKU6 Midnight Sun –elokuvakurssi, 2 op**

Festaritunnelmaa ja elokuvia vaikka ympäri vuorokauden oman kylän maailmankuuluilla elokuvafestareilla. Tunnettuja hahmoja katukuvassa ja osassa esityksiä on tekijävieraita kertomassa töistään. Päävieraiden tarinoita voit käydä kuuntelemassa aamukeskusteluissa – ja voit ihan itsekkin esittää heille kysymyksiäsi.

#### **OKU7 - 9 Omat kuvat, 2 op**

Lukion ulkopuolisten tahojen, kuten esimerkiksi Revontuliopiston, järjestämiä kursseja tai oman kuvataideopettajan kanssa sovittuja projekteja.

## **MUSIIKKI**

#### **MU1 Intro – kaikki soimaan, 2 op**

Miten musiikki toimii? Miten musiikki ja kulttuuri liittyvät yhteen? Miten musiikki lisää hyvinvointia? Tässä opintojaksossa opiskelija tutustuu erilaisiin tapoihin toimia musiikin parissa, soittaa, laulaa ja toimii yhteistyössä muun musisoivan ryhmän kanssa yhteistä päämäärää kohti. Lisäksi tutustutaan musiikin, muiden taiteiden ja tieteiden välisiin yhteyksiin. Oppimisympäristöt ja opiskelumenetelmät ovat sekä virtuaalisia (digitaaliset oppimisalustat) että fyysisiä (musiikinluokka välineineen). Arviointi toteutetaan etupäässä erilaisten tehtävien avulla, mutta opintojaksoon voi myös sisältyä koe.

#### **MU2 Syke – soiva ilmaisu, 2 op**

Miten rap tuli Suomeen? Miksi iskelmä on niin tärkeää suomalaisille? Mitä erityispiirteitä on saamelaisien, suomenruotsalaisten tai romanien musiikissa? Tällä kurssilla sisältönä ovat suomalaiset sekä opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit. Analysoidaan musiikin kulttuurisia



piirteitä ja merkityksiä sekä tietysti musisoidaan itse. Mahdollisuuksien mukaan opintojaksoilla myös hyödynnetään musiikkiteknologiaa sekä tehdään yhteistyötä musiikkikorkeakoulujen, paikallisten musiikkitoimijoiden sekä oppilaitosten kanssa. Arviointi toteutetaan jatkuvalla tuntiaktiivisuuden arvioinnilla sekä erilaisten tehtävien avulla, mutta opintojaksoon voi myös sisältyä koe.

### **MU3 Genre - globaali uteliaisuus, 2 op**

Oletko kokeillut jodlata? Miksi Australian aboriginaalien didgeridoo kuulostaa niin jännittävältä? Minkälaisia lauluja on inuiteilla? Mistä tietää kuuntelemalla, mikä musiikki on kiinalaista? Genre - globaali uteliaisuus on opintojakso, jolla voit tutustua musiikin erilaisiin lajeihin, tyyliin ja kulttuureihin sekä niihin kytkeytyviin merkityksiin ja arvostuksiin eri puolilla maapalloa. Tällä opintojaksolla musisoidaan, kuunnellaan ja tehdään aiheeseen liittyviä tehtäviä sekä rakennetaan niistä oma portfolio, joka on opintojakson suoritus tapa. Tästä sovitaan tarkemmin opettajan kanssa opintojakson aluksi. Opintojakso valitaan usein vasta 2. tai 3. lukiovuonna.

### **MU4 Demo - luovasti yhdessä, 2 op**

Mikä merkitys sanoilla on musiikissa? Miksi Maamme-laulu tuo kyneleeseen silmään urheilukisojen palkinnonjaossa? Mikä tekee biitistä sellaisen, että se tanssittaa? Mitä laulettiin Ranskan vallankumouksessa? Tämä opintojakso on joko puhtaasti musiikillinen tai taiteidenvälinen prosessi, jossa tutkitaan, miten musiikki vaikuttaa. Jakson aluksi suunnitellaan opiskelijalähtöisesti opettajan kanssa, millä tavoin se suoritetaan, käytetäänkö jakson aikana esim. oppimispäiväkirjaa vai millä tavoin dokumentoidaan opiskelijan edistymistä. Tämä opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti, mutta siihen tulee sisältyä opettajan johdolla tehty suunnittelu sekä musiikillista toimimista osana musisoivaa tai taiteidenvälistä ryhmää. Opintojakso valitaan usein vasta 2. tai 3. lukiovuonna.

## **LIIKUNTA**

### **LI1 Oppiva liikkuja, 2 op (syksy)**

Liikuntataitojen soveltamista erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskelu ympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen Sisältää opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittäviä liikuntatehtäviä ja -leikkejä sekä pelejä.

### **LI2 Aktiivinen elämä, 2 op (kevät)**

Fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen huomioiden:

- liikkuvuus ja kehonhuolto
- ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa
- yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät

### **LI3 Uudet mahdollisuudet: hiihtoelämys, 2 op (kevät)**

Sisältö sovitaan yhdessä oppilaiden kanssa kurssin alussa, mutta ideana on liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen. Sen lisäksi kurssi sisältää mahdollisesti omakustanteisen viikonloppureissun.

### **LI4 Vanhojen tanssien kertaus, 2 op (kevät)**

Tämä kurssi on niille, jotka haluavat kerrata vanhojen tanssit tai muuten vain nauttia tanssin pyörteistä ja esiintyä vanhojen tansseissa toistamiseen.

### **LI5 Virkistystä liikunnasta, 2 op (kevät?)**

Kurssilla liikutaan virkistystä lisäävien liikuntamuotojen parissa. Oppilaat voivat itse esittää toivomuksia virkistävästä liikuntamuodoista. Ainakin rentoutus ja kehonhuolto on mukana ohjelmistossa.

### **OLI6 Vanhojen tanssit, 2 op (kevät)**

Kurssilla opetellaan vanhojen tansseja ja esitetään ne vanhojenpäivänä useita kertoja eri yleisöille.

### **OLI7 Arktinen selviytyminen, 2 op**

Kurssin voi valita minä vuonna tahansa, mutta vanhemmat oppilaat ovat etusijalla, jos kurssi tulee täyteen. Maksimiosallistujamäärä on 9 kurssin luonteesta johtuen. Muutoin kurssilaiset valitaan ilmoittautumisjärjestyksessä.

Opintojakso toteutetaan suorittamalla yhden yön (pe-la) selviytymisretki tuntemattomaan kohteeseen, jossa suoritetaan vuosittain vaihtelevia selviytymistehtäviä. Ennen retkeä on 2 x 2h kurssitapaamista / luentoa ja 2h kylmäuinti. Retken jälkeen pidetään loppupalaveri. Tarkempi aikataulu sovitaan jakson alussa, mutta kylmäuinti on lokakuun ensimmäisellä viikolla ja selviytymisretki toteutetaan marraskuun ensimmäisenä viikonloppuna.

Tavoitteita ja sisältöjä

- Harjoitella sietämään epävarmuutta ja selviytymään joistakin yllättävistä selviytymistehtävistä kuten kylmäuinnista.
- Harjoitella tekemään havaintoja omasta ja kavereiden psyykkisestä, fyysisestä, sosiaalisesta ja kognitiivisesta toimintakyvystä.
- Harjoitella tekemään oman ja kavereiden hyvinvointia tukevia toimenpiteitä.
- Ymmärtää eri tekijöiden esim. luonnonolosuhteiden vaikutus valintoihin varustuksen ja kuljettavan reitin suhteen
- Selviytymisen strategialuento ja selviytymisretken purkutilaisuus
- Kylmäuinti
- Yhden yön selviytymisretki tuntemattomaan kohteeseen, jossa suoritetaan selviytymistehtäviä

### **OLI8 Köysikiipeilyn alkeet, 2 op**

Kurssi toteutetaan **syyslukukaudella** ja sen voi valita minä vuonna tahansa. Jos kurssi ei mahdu lukujärjestykseen, se voidaan toteuttaa kouluajan ulkopuolella kiipeilyseuran vuoroilla.

Jaksossa käydään läpi kiipeilyn alkeiskurssi, joka antaa valmiudet turvalliseen yläköyskiipeilyyn sisäseinällä. Tämän jälkeen harjoitellaan kiipeilyä ja erityisesti turvallista varmistamista liikuntahallin sisäseinällä.

Tavoitteita ja sisältöjä

- Opetellaan turvallinen / oikea yläköysivarmistustekniikka ja kasisolmu
- Harjoitellaan sisäseinällä tapahtuvaa yläköysikiipeilytoimintaa
- Ymmärtää lämmittelyn merkitys kiipeilyvammojen ehkäisyssä
- Opetellaan luottamaan kiipeilyvälineisiin ja kiipeilypariin
- Opetellaan kommunikoimaan selkeästi kiipeilyparin kanssa turvallisuus huomioon ottaen
- Käydään läpi eri kiipeilymuodot, -välineet ja solmut
- Harjoitellaan turvallinen ja oikea yläköysivarmistustekniikka
- Harjoitellaan sisäseinällä tapahtuvaa yläköysikiipeilyä.
- Tutustutaan pohjoismaiseen kiipeilykulttuuriin, etiikkaan ja vaikeusastetaulukon

### **OLI9 Boulder-kiipeily, 2 op**

Boulder-kiipeily opintojakso toteutetaan **kevätlukukaudella** ja sen voi valita minä vuonna tahansa. Opintojaksolla ei tarvitse mitään etukäteistietoa lajista.

Jakson tärkein tavoite on oppia turvallinen spottaustekniikka (varmistamistekniikka). Lisäksi opitaan tekemään boulderreittejä, parempaa kiipeilytekniikkaa ja uutta kiipeilysanastoa.

Tavoitteita ja sisältöjä

- Oppia turvallinen spottaustekniikka (varmistamistekniikka)
- Oppia tekemään boulder-kiipeilyreittejä
- Oppia erilaisia kiipeilytekniikoita ja uutta kiipeilysanastoa
- Tutustua Sodankylän alueen boulder-reitteihin
- Tutustua pohjoismaiseen boulder-kiipeilykulttuuriin ja -etiikkaan
- Tutustutaan ranskalaiseen boulder-vaikeusasteikkoon
- Boulder-kiipeillään sekä tehdään reittejä sisällä ja ulkona turvallisesti toisia varmistuen.

### **OLI10 Prokiipeily, 2 op (syksy)**

Kurssilla asetetaan oma kiipeilytavoite esimerkiksi jonkun kiipeilyreitin kiipeäminen. Tehdään suunnitelma kiipeilytavoitteeseen pääsemiseksi. Harjoitellaan suunnitelman mukaisesti kiipeilytavoitteen saavuttamiseksi. Samalla opitaan asettamaan realistisia kiipeilytavoitteita suhteessa käytettävään aikaan. Harjoitellaan kiipeilyurheilun eri osa-alueita: kestävyyttä, voimaa ja tekniikkaa sekä kiipeilijän psyykkisiä ominaisuuksia. Tutustutaan tavoitteelliseen kiipeilyharjoitteluun ja sen jaksottamiseen sekä ravinnon, levon ja harjoittelun oikeaan suhteeseen.

### **OL11 Palloilu 1, 2 op** 1. syyslukukaudella

Tavoitteita ja sisältöjä

- Mukavien pelielämyksien saalistaminen
- Pelitaitojen -tekniikan ja -taktiikan harjaannuttaminen
- Oppilaiden valitsemien pelien ja palloilulajien pelaaminen

## **OL12 Palloilu 2, 2 op** 2. kevätlukukaudella

Tavoitteita ja sisältöjä

- Palloilutaitojen edelleen kehittäminen ja jatkuvan harrastuksen mahdollistaminen
- Opiskelijaryhmän valitsemien sisä- ja ulkopalloilulajien harjoittaminen

## **OLI13-16 Omalaji 1-4, 2 op**

Tarkoitettu johdetussa valmennuksessa oleville oppilaille.

Kurssien suoritukset ja sisällöt sovitaan opettajan kanssa lukukauden alussa.

## **TEMAATTISET OPINNOT**

### **OTO1 Lukiolaisen hyvinvointi, 2 op**

**Mitä?** Oman psyykkisen hyvinvoinnin ja resilienssin (mielen vastuskyky) kehittämistä. Käsitellään stressinhallintaa, tunnetaitoja, sosiaalisia taitoja jne. Opintojaksolla harjoitellaan erilaisia rentoutumistekniikoita (lähes) joka tunti. Opintojaksossa keskitytään käytännön harjoitukseen, ei teoriaan. Sisältöä muokataan osallistujien tarpeiden mukaan.

**Kenelle?** Jokaiselle lukiolaiselle tukemaan omaa opiskelua ja hyvinvointia.

### **OTO2 Maailmankansalaisen kypsyyskoe, 4 op**

Maailmankansalaisen kypsyyskoe on YK-liiton kansainvälisyyskasvatuksen opintokokonaisuus, jonka tavoitteena on toteuttaa YK:n, Unescon ja Suomen YK-liiton koulutus ja kasvatustavoitteita lisäämällä keskustelua kehitys-, ihmisoikeus-, kulttuuri-, pakolais- ja rauhan-kysymyksistä.

Maailmakansalaisen kypsyyskokeessa tekijä/tekijät valitsee/valitsevat tarkasteltavaksi itseään kiinnostavan aiheen, jolla on globaaleja ulottuvuuksia. Kulttuurikysymykset, ihmisoikeudet, suvaitsevaisuus sekä ympäristö- ja kehityskysymykset ovat esimerkkejä soveltuvista aihealueista. Tarkemmat sisällölliset rajaukset tekijä päättää itse.

Kypsyyskokeen suorittamiseen kuuluu oman tutkimusaiheen valinta, 1 - 2 kuukautta kestävä ajankohtaisten asioiden seuraaminen ja kirjaaminen sekä oppimispäiväkirjan pitäminen. Kypsyyskokeen lopputyö voi olla esim. kirjallinen esitys, näyttely tai video.

Työn voi tehdä yksin, pareittain tai ryhmässä. Opintojakso voidaan suorittaa joko toisena ja/tai kolmantena opiskeluvuotena.

### **OTO3 Tieteellinen työskentely, 2 op**

Perehdy tieteellisen työskentelyn periaatteisiin ja harjoittele tieteellistä kirjoittamista. Opit taitoja, joita ilman ei pärjää korkeakouluissa.

### **OTO4 Väittely- ja argumentointitaidot, 2 op**

Opintojaksolla harjoitellaan oman argumentaation kehittämistä, argumenttien analysointia ja argumentointia väittelyssä.

### **OTO5 Kansainvälisyyskurssi, 2 op**

Opintojaksolla tehdään kansainvälistä yhteistyötä.

### **OTO6 Revontulet 2 op**

Tutustu revontuliin monesta näkökulmasta. Opi miten revontulet syntyvät, miten niiden värit syntyvät, millä eri tavoilla revontulia on selitetty historiassa ja eri kansojen keskuudessa.

### **OTO7 – 9 Oppilaskuntatyö, 2 op**

Opiskelijakunnan hallitus on lukiolaisten valitsema toimielin, joka edustaa kaikkia koulun opiskelijoita, järjestää tapahtumia, valvoo, että lukiolaisten mielipiteet huomioidaan sekä luo lukioon yhteishenkeä. Toimimalla opiskelijakunnassa voit toteuttaa itseäsi, saada ystäviä ja unohtumattomia kokemuksia, vaikuttaa ja viihdyttää sekä kokea onnistumisia ja arvostusta hyvin tehdystä työstä.

Opiskelijakunta järjestää kokouksia, keskustelutilaisuuksia, tapahtumia ja juhlia, pitää yhteyttä lukion opettajakuntaan ja rehtoriin sekä tarpeen vaatiessa muihin tahoihin, harjoittaa neuvonta-, kulttuuri- ja valistustoimintaa sekä toimii muilla vastaavilla tavoilla lukion opiskelijoiden hyväksi.

### **OTO10 Lukiotutor, 2 op**

Tutoropiskelija perehdyttää uudet lukiolaiset osaksi lukion opiskelukulttuuria, rakentaa yhteishenkeä ja tarjoaa opiskelijoille matalan kynnyksen vertaistukea. Tutoritoiminnalla pyritään ottamaan uudet opiskelijat tiiviiksi osaksi kouluyhteisöä heti lukion alkutaipaleella. Yhdessä tutorit ja opiskelijakunnan hallitus tekevät tärkeää työtä sen puolesta, että lukio olisi jokaiselle paras mahdollinen paikka olla ja opiskella.

Opintojakson opiskelijat aloittavat ensimmäisen vuoden keväällä ja jatkavat kolmannen vuoden syyslukukauden loppuun.

### **OTO11 – 12 Oppiainetutor, 1 op tai 2 op**

Oppiainetutorit valitaan ensimmäisen vuoden keväällä ja tehtävä jatkuu kolmannen vuoden syyslukukauden loppuun. Opiskelija voi olla yhden tai useamman oppiaineen tutor. Opiskelija voi itse ilmoittautua tutoriksi, mutta myös opettaja voi suositella sellaiseksi ryhtymistä. Tutorilta vaaditaan kiinnostusta tutoroitavaa oppiainetta kohtaan sekä motivaatiota ja halua muiden auttamiseen.

### **OTO13 Lukiolaisen turvakurssi, 2 op**

Turvakurssi on nimensä mukaisesti turvallisuuteen paneutuva opintojakso, jonka sisältö vaihtelee järjestäjien mukaan. Eri toimijat voivat pitää opintojakson yhteistyössä tai se voi olla vain yhden toimijan järjestämä. Opintojakso lisää opiskelijan kansalaisvalmiuksia ja

varautumista mahdollisiin poikkeustilanteisiin.

Opintojakso järjestetään yhteistyössä palo- ja pelastustoimen, poliisin, Jääkäriprikaatin ja Sodankylän vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestön kanssa.

Arvioinnista: Opiskelija osallistuu aktiivisesti kurssin aikana luentoihin, harjoituksiin ja vierailuihin. Kurssista annetaan suoritusmerkintä.

Opintojaksolle voi osallistua milloin vain lukion aikana.

### **OTO14 – 15 Vapaaehtoistyön kurssi, 1 op tai 2 op**

Haluatko ilahduttaa oman kuntamme tehostetun palveluasumisen yksikössä tai kotihoidon piirissä asuvia ikäihmisiä? Haluaisitko avustaa peruskoululaisia? Toiminnan muotoina voivat olla juttuseura, oppilaiden avustaminen tuntityöskentelyssä, lukeminen, askartelu, musiikki, leikkiminen, ulkoilu. Yksiköissä voi vieraila yksin tai yhdessä perheen tai ystävien kanssa. Vapaaehtoistyön kurssi aloitetaan lyhyellä koulutuksella. Kurssi suoritetaan yhteistyössä Järjestökeskus Kitisen kanssa.

## **LUKIODIPLOMIT**

### **OKULD1 Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op**

### **OTALD2, Tanssin lukiodiplomi, 2 op**

Tanssin lukiodiplomi on tarkoitettu tanssia aktiivisesti harrastaville lukiolaisille.

Tanssin lukiodiplomin tarkoituksena on tukea ja kuvata opiskelijan taiteellista kehitysprosessia, jonka perustana on pitkäjänteinen tanssin opiskelu lukion aikana. Tanssin lukiodiplomia suoritettaessa syvennyttään itsensä kehittämiseen tanssissa. Oppimisprosessin läpikäyminen auttaa opiskelijaa jatkamaan tanssinopiskelua ammatillisesti tai antaa uusia ulottuvuuksia tanssista nauttimiseen harrastuksena.

Lukiodiplomin työstäminen voi kestää koko lukion ajan. Lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on 6 opintopisteen verran tanssiopintoja, jotka voi suorittaa Revontuli-Opiston taiteenperusopetuksen tanssikursseilla.

### **OMULD3 Musiikin lukiodiplomi, 2 op**

### **OLILD4 Liikunnan lukiodiplomi, 2 op**

## **KORKEAKOULUJEN ORIENTAATIOKURSSIT**

### **OOK1 – 5 Korkeakoulujen orientaatiokurssi 1 – 5, 1 – 5 op**

Opiskelija tutustuu valintansa mukaan johonkin korkeakoulun tarjoamaan orientaatio- tai lukiokurssiin. Se tutustuttaa opiskelijan korkeakouluopiskeluun ja laajentaa samalla tietämystä valitusta koulutusalaista.

Orientaatiokurssit toteutetaan yleensä verkossa. Ne suoritetaan itsenäisesti, mutta niihin voi saada tukea oppiaineen opettajalta tai opinto-ohjaajalta. Opintojen suorittamisaikataulun voi yleensä suunnitella melko vapaasti korkeakoulun antamien aikarajojen puitteissa.

Loppuun asti suoritettavat kurssit luetaan sellaisinaan osaksi lukio-opintoja. Yhden opintopisteen laajuinen kurssi vaatii yleensä noin 15 tuntia itsenäistä opiskelua.

## **URHEILUVALMENNUS**

### **OUV1 – OUV5 Urheiluvalmennus 1 – 5, 2 op**

Urheiluvalmennus tukee opiskelijan kilpaharrastusta tarjoamalla ohjattuja aamuharjoituksia osaksi lukio-opintoja. Opintojaksojen tavoitteena on kehittää opiskelijan lajitaitoja sekä tukea samalla seuravalmennusta. Ohjaajana toimii lajivalmentaja, joka vastaa siitä, että sillä kehitetään monipuolisesti opiskelijan lajille tyypillisiä taitoja ja ominaisuuksia.

## **SOVELTAVAT OPINNOT**

Soveltavat opinnot ovat paikallisten ja pohjoisen alueen oppilaitosten kanssa yhteistyössä tehtyjä opintoja. Ne voidaan toteuttaa teemaviikkoina tai hajautetusti lukuvuoden aikana toteutettavina 2 op:n laajuisina opintoina. Opintojen tavoitteena on soveltaa ja syventää lukio-opintojen sisältöjä ja laaja-alaista osaamista.

### **OSOP1 – OSOP5 Soveltavat opinnot 1 - 5, 2 op**